ANGELI

BVRCHIONII ROMANI,
GRAECAE, ET LATINAE ORATIONIS, HVMANIORVMQ. LITTERARVM PROFITENTIS,
AC TRIPLICIS IDIOMATIS POETAE,

AD NECESSARIAM, ET AVREAM
GRAECAM LINGVAM
EXTRA PVERILEM MOREM
DEFATIGANDAE MEMORIAE
MIRA TEMPORIS
BREVITATE
CVM FACILITATE DISCENDAM
SVASORIVS SERMO.

SEXTAM PAGINAM LEGITO.

ROMAE
APVD LVDOVICVM GRIGNANVM
M. DC. XXVII.

SVPERIORVM PERMISSV.

PERILLVSTRI, ET ADMODVM REVERENDO, COLENDOQ. PATRONO, VALENTINO PASCHALIO VTINENSI, PROTONOTARIO APOSTOLICO

ANGELVS BVRCHIONIVS ROMANVS FELICITATEM.

VVM ego, vir celeberrime, de lectissima lingua Latina libros circiter viginti ad barbariem longius propellendam, quatuor verò de Græca adiuuandam, properandamq. ipsius perceptionem, accuratissime conscripserim; quumq. vel iurisconsulto, vel poetæ, vel philosopho, vel alij aliqua litterarum scientia, vel arte docto eos nuncupare mihi visum sit; nihilominus, quando mihi hoc tempore vsu venit, floridum, vt Græci aiunt, τὸ προτρεπτικὸν in lucem edere ad pretiosissimum litterariæ Græcæ linguæ liquorem depromendum absque eo, quòd ne littera quidem sit pronuncianda memoriter, idq. ocyssimo semestris progressu felicissimæ rationis beneficio non paucis ab hinc mensibus, nec breui meditatione à me dumtaxat, Deo aspirante, inuente, vt noua vel senioribus impertirem, proq. suo quisque arbitratu ad pellucidissimos Aeschinis, & Demosthenis, Thucydidis, & Herodoti, Luciani, & Aristophanis, Euripidis, & Theocriti, Pindari, & Homeri, Platonis, & Aristotelis, sanctissimorumq. Chrysostomi, & Basilij, Cyrilli, & Nazianzeni, sexq. centorum aliorum huiusce haud pœnitendæ locutionis auctorum, fontes properaret; quumq. videar decorandæ Græciæ iniuriam facere, nisi eius eruditionis, ac doctrinæ viro, vt versaretur in omnibus, rem inscriberem, siquidem eius gentes ferè omnia aut excogitarunt, aut consummarunt; memorabili Latio afferre iniuriam, quòd suum ab eadem ortum traxerit,

git; quin etiam memet ipsum iniuria afficere, nisi eiusmodi hominis haberetur ratio, cuius doctioris auctoritate nominis nostra cōprobarentur maximè: eximij ingenij tui delectum habui. namq. ipse philosophiæ non vtique es inscius, vtriusque iuris es consultus, vtriusque linguæ peritus, quemadmodum ex multis, & acutioribus; doctissimisq. tuis tam prosaicis, quàm metricis voluminibus, primarijs, Regijs, Cardinalitijs, Pontificijs nominibus insignitis liquidissimè constat. De quibus, mea quidem desiderarentur partes, nisi ipse nonnulla recenserem. Tu igitur non scriptor descriptor, sed inuentor, atque ingeniorum apex pedestri sermone litteris mandasti illud opus varia mirè complectens, cui speciosissimæ inscriptionis (Ambulantibus gaudium, & salus) tractationi congruenter prolixiorem sermonem præfixisti, cuiusque cum Quintiliano sapiens non præcipitasti editionem: equestri verò (Cometis nulla fides) Paullo Quincto Pont. Opt. Max. nuncupatum, cuius summi viri munificentia Protonotarij iure quidem optimo Apostolici es præditus ornamento; Cydippe cū dilucidationis historicæ additamento, Serenissimo Sigismundo III. Poloniæ Regi inscriptum, ex quo emolumentum emolumento, tuo decus decori ita accessit, vt tu solus Regni Protectoris Cardinalis Montalti Patroni tui vices, negotiaq. gereres; Tobias elegiaca non sine prudentis enucleationis connexione, aliaque, & exponentia, & docentia, & censoria soluta, astrictaq. tam multa spectatæ varietatis orationis, vt infinitum esset singula nominatim percensere. Vti planè, quæ Montalto purpureatorum Patrum munificentissimo de admirando Auerniæ monte post reditum panxisti, eius ornata insigni, tam peritè, affabreq. præstantiore manu in æs inciso, adeo eleganter, adeo lepidè, adeo scitè ad montem montè alludens, tam venustè, tamq. acutè perstringens, vt Romanum illum antiquitatis nitorem scriptio præseferat. Verùm equidem facere non possum, quin tua iacturam Moseidos tamquam mei partus tecum ipse doleam, adeo grauis, heroiciq. poematis, metriq. insignis, vt profectò non dubitem, quin illud gloriam tua gloria accumulans te ad immortalitatem prouexisset. quamquam potius, cantiusq. crediderim, adeuntium caussa ad eruditissimum in lectulo iacentem virum; à quopiam descriptum alibi autumante, præstantia capto, surreptum fuisse monumentum. Quæ omnia futurum sanè non erat, vt euenirent secus, & propter sapientissi-

doctorum acumen, quibus semper operam dedisti; vt in iure ciuili Angelo Matthaatio, Guido Pancirolo, ac Iacobo Menochio; in iure canonico Terentio Patauino; philosophia verò Francisco Piccolomineo, & Comiti Zabbarellæ: & propter perspicacem, quam à Summo rerum Conditore sortitus es intelligentiam: & propter maiorum, coæuorumq. consanguineorum, atque affinium peritiam, prudentiam, sanctimoniam, qualis dubio procul fuit Albertus Paschalius, ille, inquam, Albertus, Clodiensium Episcopus; & litteratissimus auunculus Marcus Antonius Tritonius, ijq. germani fratres, quorum vnus Ioannes Baptista vtriusque iuris censura spectatissimus, inter suæ patriæ aduocatos non postremus, litteris quidem certè [illegible] alter, qui Ferdinando tum Archiduci Austriæ Serenissimo, in præsentia verò Romanorum Cæsari electo duobus equis fideliter quum meruisset, inde cum hominibus prælium inglorium ratus, cum Inferis hostibus signa contulit, ab humana ad Christianam augustissimi claustri traductus militiam: & propter tuam illam præclaram Vtinensem patriam, vnde tamquam noua ex Attica, & Lyceo magis, magisque in dies ingeniorum ingenia ad Vrbem transmigrant, quale tuum quippe amantis virtutum sectatorum, litteratorum consiliarij, ceterorumq. illa in Græcis versatissimorum litteris experimur; quos inter Romulus Amaseus, Franciscus Robortellus, & Fabius Paulinus, qui Venetijs veterum Græcorum linguam profitebatur incredibili hominum confluxu. Eius rei testes appello, & nitidissimam tuam, domesticam, vniuersalem, singularem bibliothecam, & doctissimorum virorum frequentiam, per quibus gratum est vti tecum familiariter. quos omnes non alia equidem caussa præteribus quàm tua ne grauetur modestia; quàm ne, quæ in omnium ore versatur, clarissimum vrbis nomen diuulgetur; quàm eo non sit opus tuæ non aduersæ fortunæ amplitudini, meritorum aceruo, virtutum tuarum denique splendoribus. Mihi itaque satis quidquam tuarum laudum, quæ in hac vrbium vrbe, orbis terrarum metropoli decoris quotidie nominibus dictitantur, attigisse. Iure igitur petens merentissimam dexteram tuam honoris ergo, & rogans, ne ægrè paginarum feras paucitatem, sed boni consulas pro tua prudentia operis rationem, finem facio 15. Calendas Iulias, anno ab orbe redempto M. DC. XXVII. Romæ.

IN

OPERIS CALCE

INTERPRETATA

VEMADMODVM, lector amabilis, rerum caussæ necessariæ, quòd fieri non possit, vt sine illis nostrum genus, ceteris omissis, in hac mole terrestri vitã degat: ex rebus valde miseris orbitur plena lacrymis miseratio. ex veteri lingua nouum loquendi genus proficiscitur. ex præcollentis ingenij acumine sexcẽta alia alijs venustiora inuenta existunt. ex mæsta telluris vmbra tenebricõsa nox. ex animantium corporũ elementari discordia homicida febris. ex corruptione matre iuxta philosophicè assertum generationis partus editur. ex abundãte materia horridi Aetnæ perpetuus ardor enascitur. ex natura vnctiſsimis, putridisq. humoribus terrestre bitumen progignitur. ex nobili virtute aggrauantium metallorum ex terra, quam parens natura inunxerit, rudioreque: concrescũt opulentiores gemmæ. conflatur ex aptiore multarum stellarum coitione portentosus cometa. ex aculeata planta egreditur purpurea rosa. nascitur ex accensiore igni voratrix flamma. gignuntur in fodinis diuitibus, quæ pretiosæ sunt venæ, & viscera huius terrenæ sedis ex penetrante, & viuo argento, & sulphure, quod cõ-

buri non nequeat temperati ergo caloris cæleſtiũ corporum: dura, & ponderoſa metalla: ex non adurente, ex rubro, ex mundo, & puro ſulphure; & ex puro, ex claro, facticioq. argento pretioſiſſimum aurum. ex altè durata nube, antequam in præcipitem abeat aquam, fit candida nix. ex calida, ſiccaq. exhalatione, quæ non patiatur accendi, præproperi venti, veluti pluuius Auſter, frigidiſsimus Caurus, Caniculares Eteſiæ, altiſsimus Vulturnus, vehementiſsimus Aquilo, furentiſsimus Africus, viuificator Zephyrus exoriuntur. ex arida humo, quam Indici Gangis, Lydij Pactoli, Thracij Hebri, Hiſpanici Tagi, Inſubris Eridani, Germaniciq. Rheni mirabiles reluerint aquæ: efficitur ex flauis, nitidisq. mixta granis aureis arena. Ita Latina lingua ex Græca emanat. Quibus mihi ſignificare viſum eſt, vt, ſublatis cauſis, tolluntur effectus: ita (Latinarum enim pleræq. vocum à Græcis proueniunt); ita, inquam, Græca reiecta cognitione, Latinam reijci. Verùm, ſedule Muſarũ ſectator, duplicem Græcam linguam accipe, litterariam, & patriam: nuncupari autem litterariã, quòd ad litteratos homines pertineat; quaq. iucundiſsimus Lucianus, diligentiſsimus Thucydides, primarius Herodotus, Attica Muſa Xenophõ, ſuauiſsimus Iſocrates, Socraticus Aeſchines, eloquentiſsimus Demoſthenes, Platonicus Philo, acutiſsimus Ariſtoteles, diuinus Plato, præſtantiſſimus Baſilius, diſertiſsimus Nazianzenus, locupletiſsimus Origenes, profluentiſſimus Chryſoſtomus, alijq. complures perquam egregiè ſcripſerunt;

runt ; atque allicientissimus Orpheus, melica Sapho, facetissimus Aristophanes, extemporarius Antipater, dentatissimus Archilochus, singularis Pindarus, summus Homerus cum reliquis non gracili carmine cecinerunt: patriam verò, quæ spectat ad vulgus, gentis Græcæ id ætatis locutionem; cui, si litterariam nosse velit, nostra paullo minus elaborandum sit. nostra autem, inquam, paullo minus, quoniam, quum sit ex litteraria deducta ipsius vernacula, atque propterea verba complura habeat consimilia, aliaq. penitus litteraria retinuerit: eius cognitionem paullo nobis felicius accipiunt. Hanc ob caussam paucos ab hinc menses Græcus quidam medicus patria Chius litterariam quidem lectionem callebat, quid autem sibi vellet, demptis nonnullis propter similitudinem, & cohærentiam vocibus, ignorabat. vt planè nostræ contigit, tracta item origine ab Latina; qua si nobis verbum faciundum sit, studio haud exiguo eam percipiamus oportet; nobis enim ad illã maior est, quàm ceteris, facilitas, quum multæ quoque sint Italis dictiones, quorum suis alias alijs similes, alias verò, easdemq. ipsas non diniserint. Iam verò tibi notum sit, Græcæ litteraturæ cultor meus, nulli, (aut certè quàm paucissimis) nisi cupido, coactoue Græcas regiones transire, aut incolere, Græcam linguam vernaculã esse vsui: litterariam autem quemcumque se litteratum virum profitentem, præsertim Latialis linguæ, præsertim humanitatis, præsertim ingenuarum artium, præsertim medicæ disciplinæ; præsertim philosophiæ

necess-

necessarijs, & maximis causis non dedecere doctorem; quando delectabilium, vtilium, bonarum, atque ytendarum rerum principes per tam ornatum sermonem sua quasi immortalitati consecrarunt: vnde cum Græcæ dictiones, tum Græcismi passim in Latinorum monumentis occurrunt. Tametsi dicet aliquis: Quorsum huiusce linguæ perceptio, si vniuersa Græcorum volumina Latino iure hac tempestate donata? Verùm ad hoc ipse responsum dabo, id rectè quidem, si translatorum nonnulli, ne dicam proditorum, aut ignorantium, aut cæcutientium, aut negligentium, non in errorem impegissent, vel quid pro quod, vt aiunt, admisissent: vel ridiculos, quemadmodum Græci loquuntur, παραλογισμοῖς inopinanter captassent. A veritate itaque ni res abhorreat, vt minimè abhorret: ecquis litterariam Græcam linguam satis numquam laudatam supervacaneam esse reluctans afferat? quidquid pulchri, boniq; Latinis litteris inest, vnde, nisi ab excellentibus Græcis sortitæ sunt? ita vt litteraria Græca, Latinaq; locutio connectantur, vnaq; copulentur: propter quod iure quidem optimo vtriusque linguæ bene doctus Gretserus cecinit ad hunc modum.

Qui linguā Latiam super æthera laudibus effert,
Hic nullo Argolicam spernere iure potest:
Altera enim alterius propriū defendit honorem
Gloria, & alterius nititur altera ope:
Aut igitur linguā, quidquid erit pit ore, Latinam
Non amat, aut pariter Graiam amat, & Latiā.

Et Lyricorum poetarum Latinorum primus melitè

licè sic adhortando, cecinit in Poeticis:

Vos exemplaria Græca

Nocturna versate manu, versate diurna.

At verò audire vos iuuat peculiariùs huius non ignobilis linguæ emolumentum? Aegianis metris attentas præbete aures, ita adhortantibus:

Quisquis grammaticā vis discere, discito Græcè.
Vt rectè scribas, non prauè, discito Græcè.
Si Græcè nescis, corrumpis nomina rerum.
Si Græcè nescis, malè scribis nomina rerum.
Si Græcè nescis, malè profers nomina rerum.
Lingua Pelasgà vetat vitiosos scribere versus.
Lectio quem Plinij delectat, discito Græcè.
Siq. libros sacros vis discere, discito Græcè.
Hieronymum vt teneas, vigilās tu discito Græcè.
Argumentari quisquis vis, discito Græcè.
Quisquis rhetoricam vis discere, discito Græcè.
Scire mathematicam quisquis vis, discito Græcè.
Artibus e medicis qui captus, discito Græcè:
Morbis nam cunctis sunt indita nomina Græca.
Argolicum nomen cunctis liquet esse figuris.
Artes ingenuæ Graio sermone loquuntur,
Non alio, quibus haud nomē dat lingua Latina.
Ad summum doctis debentur singula Græcis.

Quis igitur adeo vberem linguam, si in tam multiplices diffunditur vsus, non miretur? Verùm tantæ rei caussas indagemus. *Quisquis*, inquit, *grammaticam vis discere, discito Græcè.* Siquidem plures grammaticæ leges, atque exempla, potissimùm Aldina, atque Aluarica, at præcipuè quo loci difficiliores inflexiones grammatica ratio præcipit,

& vbi

& vbi non minùs frugiferam, quàm iucundam, qua versificatio traditur, artem metricam, vel re vera nesciantur, vel certè intelligantur perperam, nisi litterariæ Græcæ dictionis clara lux effulgeat; aut aridiùs, nisi teneatur lectitatio. nisi non lateat elementorum, diphthongorumq. transitio. nisi ignoti spiritus non sint. nisi habeantur accentus. nisi dignoscantur inflexiones. nisi earum pateat aptatio. nisi denique Græcolatini dictionarij, quod λεξικὸν ἑλληνορωμαϊκὸν Græcis, proprijsq. vocitant vocabulis, inuestigandi scientia accedat. Atqui Græca necessaria lectio, quòd in oratione prosa tam oratoria, quàm historica, immo, & multo magis metrica non desiderentur verba Græca. superuacua non est litterarum, & diphthongorùm translatio, quum per id ipsum Latinis Græcæ declinationes accommodentur, ac ceteræ voces perbene Latinè reddantur. non est spirituum negligenda notitia, vt certò sciamus, vtrùm Græca vocabula sint aspiranda, necne. est opus accentuum disciplina, quoniam Græcæ voces Græco & sono Latinis pronunciandæ. Græcè quoque Latialibus inflectendum, quia prosaicæ, & multo magis metricæ Latinitati non absunt Græcicasus. noscenda est & declinandi traductio, vt vtriusque declinationis permutatio appareat. præterea alphabeticam Græcolatini vocabularij disquisitionē ad intelligendas innumerarum vocum significationes Latinarum rerum docendi sunt amatores. Egregiè igitur suadente carmine Aegius cecinit: *Vt rectè scribas, non prauè, disce Græcè. Si Græcè*

nescis,

nescis, corrumpis nomina rerum. Si Gracè nescis, malè scribis nomina rerum. Si Gracè nescis, malè profers nomina rerum. Neque minùs ad rem nostram æqualium suorum facilè primus, & regius historicus eruditissimus Antonius Nebrissensis illud epigrammatis nobis legendum proposuit:

Litterulas Græcas, fluxerunt vnde Latinæ,
Siquis nosse cupit, longa tenenda via est.
Vt culmen teneas subeundi mille labores.
Rara quidem res est, at pretiosa tamen.
Maiores maiora petant: mihi parua secuto
Sufficiat pueris prima elementa dare.
Illa modò, sine queis non constat sermo Latinus;
Et quæ si spernas, mox habeare rudis.

Quem virum Hispaniæ æuo suo splendorem saltem ex parte æmulādi cupibus Parisiolus, breuiloquus nostri temporis grammaticus Græca suo elementa libello præcisè adiecit. Quocirca sic habeto, deliciæ perlegentium meæ, de me vel adolescente, nunc septem, & viginti annorum iuuene tam adolescentes, atque adultos, quàm senescentes; tam discipulos, quàm magistros in virescente, ac trifero Interamniæ municipio: demum iterum Romæ, vetusta, Pontificaliq. in vrbe discere voluisse. *Lingua*, idem ait, *Pelasga vetat vitiosos scribere versus*. namq. omnia carminum genera (quæ breuitatis studiosus nō apposui) à Græcis mutuati sunt Latini, liberiora tamen, licet alioqui vnum sint, Latialibus Græca; idq. caussæ est, cur vel ipsa nomina sint à Græcis. cuius ergo rei perinde vt querulus epigrammatariorum Romanorum princeps

ceps argutissimus Phaleucio metro suauiter decantat:

Nobis non licet esse tam disertos,
Qui musas colimus seueriores.

Lectio, ille pergit, *quem Plinij delectat, discito Graecè.* Nam Plinius Secundus Veronensium doctissimus, & scriptor matris maximae naturae abditarum rerum indefessissimus litterarum Graecarum peritissimus fuisse legitur, hancq. ob rem quamplurima Graeca verba in iucundissimis eius lectitantur historijs. *Sique, homo versificat, libros sacros vis discere, discito Graecè.* Etenim vel Biblia sacra à Ptolemaeo Philadelpho, rege antiquae Aegypti prudentissimo, atque auctore multorum tam celebri lingua in lucem editorum voluminum celeberrimo per duos, & septuaginta in Graeca ex Hebraicis iussa verti interpretes, qui vno, eodéq. modo, quod mirandum sit, interpretati sunt, circumferuntur. igitur ob eam versionem litterariae Graecae linguae cognitio eximijs non in minimis locanda concionatoribus, quum inter Graeca, & Latina sacra oracula non parum discriminis intercedat. ex quo magis, ac magis illa nobilitatur, quippe quae primam sacrorum librorum conuersionem sortita sit. *Hieronymum*, is prosequitur, *vt teneas, vigilans tu discito Graecè.* Id quod Christianae reip. doctor amplissimus Hieronymus huius suauis idiomatis callentissimus euasit. quod perfecit, sanctissima, doctissimaq. vt eius opera compluribus sint Graecis vocabulis aspersa. *Argumentari*, ipse loquitur, *quisquis vis, discito Graecè.*

et. Namq. absolutissimus, perspicacissimusq. argumentandi culmen sua hisce litteris conscripsit. *Quisquis*, idem ipse versificat, *rhetoricam vis discere; discito Græcè*. Quis enim postremam Arpinatis eloquentiæ manum, nisi Græci eloquij parés Demosthenes imposuit? Cur tanti habetur poetarum Iuppiter, nisi quòd Græcum in Bucolicis Theocritum, Græcum in Georgicis Hesiodum, Græcum in Aeneide Homerum imitetur? vnde, nisi ab excellentissima Græcia suam ars tulit originem oratoria? *Scire*, decantat auctor, *mathematicam quisquis vis, discito Græcè*. Quum per hanc venustissimam, atque eruditissimam linguam sua eius disciplinæ scripta nobis euoluenda tradiderint eminentissimi. *Artibus* (qui nobis fauet modulatur) *et medicis qui captus, discito Græcè*: *Morbis nam cunctis sunt indita nomina Græca*. Quæ multitudinis insolentia non sunt annexa. *Argolicum nomen*, versificator canit, *cunctis liquet esse figuris*. Tam communes enim figurarum, quas Græci vocant σχήματα, quum ad grammaticam, tum ad poeticam, atque oratoriam spectantium facultatẽ, quàm propriæ appellationes (quæ omnes, ne essem prolixitate morosus, apud me manserunt) Græcæ nobis paginæ suppeditarunt. *Artes*, vir hortatur, *ingenuæ Graio sermone loquuntur, non alio; quibus haud nomen dat lingua Latina*. Quid igitur aliud ipsarum nomina, nisi Græcum redolent? Hæc nobis exposita, tibi vt cumulatiùs satisfaciam, simq. oblectamento, sic, amantissime lector, in lucem prodeant. Vox

gram-

grammatice, vel grammatica litteraria dicitur, vel quòd ab ipsis litteris initium faciat, vel potiùs quòd ad litteras, nimirum ad scientias, siue disciplinas, aut illarum studia pertineat, tamquam ostium, quà discendi auidis intretur, notissimum, atque in primis necessarium. Dialectice, vel dialectica quasi differtrix; id est, ars differendi, aut disputandi: rhetorice; aut rhetorica; hoc est disciplina dicendi: arithmetice, vel arithmetica, numerandi doctrina: musice, vel musica, via canendi: geometria, videlicet terræ mensio; ratio scilicet metiendi terram: astronomia, nempe stellarum, atque astrorum magistra. Insuper nouenarius Musarum chorus lepidissimè, commodissimeq. Græcis tam appellatiuis, quàm proprijs nominatur vocibus: appellatiuis, inquam, id quod Musa cantum denotat, idq. duabus de caussis: quia vniuersalium, ac numerosorum poetarum deæ, ne dum concordis, suauisq. musices sunt habitæ: quæ res primam obtulit ansam, cur ab ipsis in bellulis, prolixisq. scriptionibus ad modulatissima, dulcissima, efficacissima carmina pangenda inuocarentur. Quocirca perbellè quidem gloriosa Clio insigni Homero, festiuissima Euterpe florenti Ouidio, facetissima Talia præstanti Virgilio, cantatrix Melpomene speciosissimo Thamyræ, voluptaria Terpsicore pastori Hesiodo, dulcis Erato inuētrici Sapho, memor Polymnia inimitabili Pindaro, cælestis Vrania inuētori Musæo, cientissima denique Calliope admirādo Lyricini propitia fuisse dicitur. Adhæc Musa vox cantū signat; illæ enim

enim canori soni præsagis sunt astrologis, ex quibus sphærica circumactione cælestis, vt asserunt, emittitur concentus. Propria verò, Græcaque vocitatur appellatione. quoniam idem Clio, quod laudo, vel celebro: ipsi enim quum immortalis historiæ tribuatur inuentum, res canit præclarè gestas Maroniano ex carmine:

Clio gesta canens, transacti tempora reddit.

Euterpe, hoc est valde delectans; nam canoras inflauit tibias omnium prima. eamq. ob rem cecinit æmulator Homericus:

Dulciloquis calamos Euterpe flatibus vrget.

Talia, id est pullulans, aut iucunda; quum eà nuptialem comœdiam prima attulerit; ex qua turpibus suis colloquijs, actibusque inferiorem partem delectante obscenis: quid alia menti, animoque, nisi letalia pullulent? igitur Mantuanus Homerus sapienter cecinit:

Comica lasciuo gaudet sermone Talia.

Melpomene, nempe canens; de qua, quum suauis, gratissimæque musices, ac lugubris tragediæ industria referatur inuentrix: proinde summa quidem iniuria insulso inuisus Bauio modulatur:

Melpomene tragico proclamat mæsta boatu.

Terpsicore, scilicet choreas delectans; quod ea illis præsit, & mirabiliter, atque efficaciter pulset oblectantem cytharam. qua de rè ab Latinorum poetarum principe, vt multis placitum est, iucundiore metro canitur in Opusculis:

Terpsicore affectus cytharis mouet, iperat, auget.

Erato à Græco verbo ἐράω, ἐρῶ, quod est amo, de-

 riuante

riuante ab ἔρα nomine, id est terra, longiùs proficiscitur: propiùs autem à voce nimirum Græca Ionica ἐράται, amatus, amata, amatum est, vel fuit, singulari tertia persona præteriti perfecti vocis passiuæ modi indicatiui. namq. amatorijs ideo præfecta est canticis, quòd eiusmodi cantionibus, eiusmodi saltationibus, eiusmodi musicis instrumentis cæci animo delectentur amasij. idque fuit in caussa, vt illud veterum Romanorum vatum perappositè panxerit Apollo:

Plectra gerēs Erato, saltat pede, carmine, vultu.

Polymnia, videlicet multæ memoriæ; nimirum ad significandum, memoria labiles arti rhetoricæ minùs esse idoneos. Vel longiore vocabulo Polyhymnia, nempe multarum laudum. eteñim magnificentissimæ rhetorices ornatissima secundum quosdam memoratur auctor. ad hanc rem scriptor speciosæ Eneidis egregius:

Signat cūcta manu, loquitur Polyhymnia gestu.

Vrania, hoc est cælestis; quia prænunciā illi astrologiam assignant. perlepidè igitur Latinorum vatum doctissimorum doctissimus id lusit:

Vrania celi motus scrutatur, & astra.

Calliope denique idem est, ac vocum pulchritudo; cui duplex ratio subest: quandoquidem priuilegiarius versus heroicus, qui ceteros quoscunque cum grauitate, tum claritate antestat, quòd vnus ille spectatis magnificentissimorum heroum, heroidumque dignatus est virtutibus, ipsi attribuitur insigniter, atque ideo flos Latialium vatum electissimus:

Car-

cælestis est uiribus concentus; ac primi lesimis f.

Carmina Calliope libris heroica mandat.

Ecquis, amice lector, amplissimas hic litterariæ Græcæ linguæ diuitias non obstupescat? *Ad summum*, perstringit Aegius, *doctis debentur singula Græcis*. Vnica enim omnium, vel certè ferè omnium glorianda Græcia repertrix perhibetur. Quid quæris? vniuersæ ipsamet nomen indidit philosophiæ. Verùm ex innumeris aliquot afferamus exempla. Philosophia Latinis sapientiæ est amor; etenim singulorum indagatrix. mathematice, vel mathematica (illud Græcè, hoc Latinè), nempe disciplinarum tractatrix; nam per præcepta, ac firmissimas demonstrationes percipitur. ethice, vel ethica, id est moralis; id quod morum per illam traditur disciplina. physice, vel physica, hoc est naturalis; videlicet, quæ ad naturalia attineat. metaphysice, vel metaphysica, supernaturalis, vt aiunt, Latinè redditur; loquitur enim de rebus naturam excedentibus. logice, vel logica, ars loquendi, & ars disputandi; vtrumque enim Græco vocabulo exprimitur. poetice, vel poetica, propriè fingendi artem significat. historia idem est, atque narratio. astrologia, quæ loquitur de stellis. monastica Latinè dicitur solitaria; id est, quæ ad solum hominem pertinet; namque, vt docti norunt, est triplicis ethicæ pars prima. œconomica, videlicet domestica moderatrix. politice, seu politica, scilicet ciuilis; id est, quæ ad ministrandas attinet ciuitates. theorice, vel theorica, speculatrix. optice, vel optica, hoc est, quæ ad visum pertinet; id est ars dimetiendi prospe-

ctu. topicè, vel topica, id est localis, vt loquuntur; est enim argumentorum ars ex locis communibus inueniendi. critica, & ars iudicandi vnum faciunt. Sed quid te morer exemplis, candide lector? opus enim tumesceret altiùs æquo. Obiter notandum, prædicta, ca, syllaba terminata, singulariter accepta, artis esse, vel scientiæ pluraliter autem, monumentorum. quod litteratorum quamplurimos etiam latet, vt latiùs nostris in Criticis non typographico hucusque calcatis prælo docuimus. O litterariæ Græcæ linguæ speciem, splendorem, amplitudinem, maiestatem! ò litterariæ Græcæ linguæ, propitiæ linguæ, aureæ linguæ necessitatem! Alius tamen obijciet, tam multa requiri ad litterariam istam, cui benedictum est, Græcam linguam perdiscendam, vt ea me Nebrissensis admonent: *Vt culmen teneas, subeundi mille labores. Rara quidem res est.* vt illam mihi videatur ἀδύνατον haurire. Ego verò id ipsum infirmabo eo Ascræi carmine cordatè condito:

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι. μακρὸς δὲ, καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν.
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ῥηΐδιη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.

Quod latinis permutatum numeris est huiusmodi:

Virtutem posuere dij sudore parandam.
Arduus est ad eam, longusque per ardua callis.
Asper & est primùm: sed vbi alta cacumina tanges,
Fit facilisque dura priùs fuit, inclyta virtus.

Quo-

Quorum primum Christianè à nobis recinitur hoc modo;

Virtutem posuit Moderans sudore parandam.

Quare nihil ab re nostra mea quidem sententia discedit perquam moralis M. P. Cato posita, ac figurata oratione illud asserens: *Litterarum radices amaras, fructus vero iucundiores*. Verùm enim verò tu discrepans fac me nihil hactenus attigisse auditor: non ne sufficiat acutissimum, excitantissimumque elegiacum illud in redacta in epitomen rudimenta Gretseri tersissimè contextum ad effodiendum pretiosissimum litterariæ Græcæ linguæ thesaurum epigramma?

Exilem, canit auctor, *cernis librum, sed spernere noli:*
Parua etenim non sunt, quas tibi spondet, opes.
Hellada promittit totam, gazasque repostas
Argolicæ linguæ, si accipere ipse velis.
Abnuis? es fatuus: renuis? piger: expetis? aude.
Dona labor solus tam tibi larga dabit.
Sed duraturum noctesque, diesque laborem
Quis tolerare potest? quis, nisi solus amor?

Tam commoda, tam vtilis, tam necessaria lingua si de me quæratur prosaica, ac moderata, facillimaque suscipiatur iniungenda meo marti recitatio: non amplius sane dimidium anni curriculum consumetur. si addatur metrica, paullò plus temporis exigetur. si nimius tamen videatur labor, maturatoque in primis opus sit; atque ideo non ad recitatorem perficiendum, sed imbuendum septem illa tibi iam præmonstrata satisfaciant: ego

per bimestrem angustiam, plus, minus doctorum polliceor. At breuioris, faciliorisque Latinæ linguæ perceptioni diuturnius postulatur spatiũ? ergo maior temporis longinquitas Græcæ linguæ; eoque maior, quòd Nebrissensis concinerit: *Litterulas Græcas, fluxerunt vnde Latinæ, Siquis nosse cupit, longa tenenda via est*. Et auctor modò adducti carminis: *Sed duraturum noctesque, diesque laborem &c.* Hanc planè obiectionem duplex, atque perefficax ratio diluat: Ocyus, quàm Latinæ Græcæ linguæ capitur documentum, si temperatis, ac æquabilibus meo inuento præscribendis lectionibus percepturus acquiescas, sique ijs acceptis, cognitis, & perspectis: Græcanicis meditationibus, videlicet vocum, attributorumque inuestigationibus naues operam. Quare alucinantur ij, qui vix satis habentes, quæ sufficiant, ad stylum, id est scribendi, componendiue exercitationem appellunt animum. nam, quæ præmonuimus absolutis, statim in meditationes pronunciatas incumbendum. Cuius rei duplex adest caussa: qui enim interpretari Græca nouerit, atque expendere, nouerit & componere, non autem secus; & quotusquisque est, quin barbarè scribat, Græcæ phrasis proprietatis sciolus, aut ignarus, quum vtraque inter se differat locutio? nam verbi caussa, *construere nidum* Latialis linguæ reperitur formula: Græci autem *facere nidum* dicunt. Multa nobis hoc loco, quæ aliàs, Deo fauente, breuitatis gratia supersedenda fuerunt. Cur itaque docti grammatici adeo etymo-

logicam

logicam linguam non breui condiscant? ecquid perspicaces dialectici perscrutentur idoneum, quo minùs tam auxiliarij sermonis possessionem asse- quantur? quonam pacto ab adhortantis sententia efficaces rhetores abhorreant, quum omnium exornatissimi idiomatis suauissimum lac possint exugere? quas aptè subtiles arithmetici rationes ponent, si res tanta facillimè comparetur? quam- obrem eas respuerint dulces musici, si ars ipso- rum, decorumque artificium ab industrijs, peri- tisque Græcis promanarit? quin prospectantes geometræ sectentur, si Græcè scripserit geo- metricus princeps Euclides? quare cælestes non amplectantur astronomi, si pleraque exornato- rum nominum dicantur Græcè? qui demũ sit præ- sagis ludibrio astrologis, si pulchrioris, optatio- ris, atque vtilioris astrologiæ ampliator eximius fuerit Philadelphus Ptolemæus? Quapropter tam multas, tantasque ob caussas, & venusta, & dul- cis, & suauis, & conducibilis, & iucunda, & pri- uilegiaria, & illustris litteraria Græca lingua de- claratur dignissima, quam periti grammatici in- terpretentur fideliter. dignissima, quam solertes dialectici defendant. dignissima, quam immorta- libus ad sidera laudibus efferant potentes rheto- res. dignissima, cuius multiplicem vtilitatem, atque ornamentum attenti mira serie dinumerent arithmetici. dignissima, cuius, & laudes, & enar- rata emolumenta dulciter concinant suaues mu- sici. dignissima, cuius fortunatissima loca, in quibus talis, tantusque sermo viguit, ac floruit e-

dimetiantur ad vnguem, ac dilucidè spectanti mi geometræ demonstrent. dignissima, cuius a benefica hilari fronte, ac feliciter sublimes ast nomi diuulgent. dignissima denique, cuius, insignem decorem, & suauiorem dulcedinem, inexplicabilem fructum, & Latialem necessitu nem, & inauditum priuilegium, & mirandam celsitatem magnificè, ac festiuè præsentiẽtes ast logi prænuncient. Lingua illa hæc est, vir prude ter beneuole, atque illud Latinæ linguæ lumen quo Christianam fidem vehementes, salutares, a que Apostolicæ linguæ propagarunt. Lingua i hæc est, cuius inscitia malè aduersus transalpin hæreticos disseritur; ideo ipsemet ab illustrissim quodam præsule apologeticatũ eius scriptionu haud secus, atque fidus Achates desiderabat. Li gua illa hæc est, quam Græcæ sententiæ hortatu καλὸν δὲ καὶ γέροντι μανθάνειν σφόδρα; quam ipsem ad verbum reddidi, *Pulhrum planè & seni di scere vehementer:* voluit percipere octogenariu senarius Censorius Cato. Lingua illa hæc est, qua quemadmodum refert tertio De finibus eloquen tiæ pater, se delectabat tantopere Vticensis Cato vt, ne, dum cogeretur senatus, expectaret otio sus, quid Græcum sæpenumero lectitaret in Cu ria. Lingua illa hæc est, qua vnus de trium lin guarum sacris salutiferæ Crucis titulis inscriptus est. Lingua illa hæc est, quam in litterarum otio versatissimus Petrus Victorius, atque Etruriæ splendoribus ascriptus, qui postmodum (silentio nunc reliquis inuolutis) Peripateticorum prin-

cipis

cipis poeticen de Græco in Latinum feliciter conuertit, bonam partem agens ætatis est auidissimè assecutus. Lingua illa hæc est, quam vnam vir quidam ex Italis primarius numerosi triginta idiomatum panegyrici sermonis perlepidè, perque eleganter, perdoctè, perque acutè ab admodum colendis Ignatianis Patribus habiti maximè approbauit. Lingua illa hæc est, qua vnus de septem Vrbis regibus dulcedine allectus sermonem potiùs, quàm patria habebat; ideo aientium, & negantium medicorum frequentia, desperata salute, dum ægrotaret: dolenti, lenta, & queribunda voce exclamauit πολλοὶ ἰατροὶ τὸν βασιλέα ἔκτανον. id est, vt ipse Latialiter transtuli: *Multi medici regem occiderunt*. Lingua illa hæc est, per quam Cruce sacra cælitus ostensa, vocem se tribus iis cohortantem vocibus, ἐν τούτῳ νίκα, Constantinus cognomento Magnus exaudiuit. quamobrem cum Maxentio sæuissimo tyranno, hoste Christiano nomini infestissimo summus ille vir congrediens, eadem iam in tutissimum, ac firmissimum suscepta clypeum, in vltrices voracis Tiberis aquas hominem demergi gloriosissimè coegit. quas totidem verbis, *In hoc vince*, interpretatus sum, at ex Latini puritate sermonis, *Hoc vince*. postremò ex itidem mea ad paraphrasim dilucidatione sic euolutas habe: *Ista sit tibi vexillo: vicisti*. Lingua illa hæc est, cuius beneficio adeo candidè, atque ornatè vberrimus Stoicorum princeps sua consecrauit litteris, vt, si vel ipsi Ioui lingua loqui humana visum esset, non alia quidem

certè,

certè, quàm Platonica locuturus fuisse cred
tur. Lingua illa hæc est, cuius ope sapientissin
Philo, vir in omni, & artium, & scientiarui
genere versatissimus; atque Hebraicè, Græ
Latineque doctissimus; Platonicæ tam adam
sim, vt aiunt, æmulatus est flumen eloquenti
vt illud esset omnibus in ore ἢ πλάτων φιλωνίζει, ἢ
λων πλατωνίζει. quod ipsum huiuscemodi à nol
Latinitate donatur: *Aut Plato Philonem, a
Philo Platonem imitatur*. Lingua illa hæc e
cuius beneficio lepidis verborum flosculis, p
miris rerum figmentis, mirabili allegoria τὴν ἰλι
άδα, id est Iliadem; hoc est Iliaci excidij res g
stas; ac τὴν ὀδυσσείαν, id est Odysseam; hoc
Vlisseorum errorum historiam; altera corpor
quidem robur, altera verò virtutem animi ap
rite intelligens, humana transiliens decantau
Homerus. quæ mirus mirans æmulus Virgilius
sex prioribus libris Odysseam, posterioribus r
liquis Iliadem mirandum sane in modum secutu
est. Lingua illa hæc est, quæ erat eiusmodi (v
ex oratione pro Archia poeta optimè eruitur
Romani eloquij parentis ætate, cuius est multi
vsitata locis hoc tempore Latina. Lingua illa hæ
est, quæ ceteris quibusquibus præstat, sed in pri
mis vsu, atque ornatu. Lingua illa hæc est, cu
ius præceptori æquè numquam possit opera re
pendi. Lingua illa hæc est, cuius egomet, ego
met, inquam, helluo, doctorum penuria, at
que incommodis quàm multæ, quàm multæ mi
hi noctes euigilandæ fuerunt; quàm gelida, quàm
gelida

gelida perpaucarum horarum quieti defatigata membra tradebam! quantum erat præuisum emolumentum, quanto capiebar suauitatis sensu! Lingua illa hæc est, quam indefessus, studijsque florentissimus Ioachimus Fortius Ringelbergius Andouerpianus, ætate, & amicitia coniunctus cum viris consummatissimis in litteris transalpinorum finium in excultissimis suis opusculis ἐγκυκλοπαιδεία, nempe, omnium disciplinarum congeries, vel magis ad verbum, orbis doctrinæ appellatis, affirmare non dubitat, vix à se eruditum illum dici, qui tam bonæ frugi non teneat linguam. eamque ob caussam suis Græca elementa inseruit. Lingua illa hæc est, cuius, & præsidio, & auctoritate honorificentissimos Loyolenses Patres, Camerotam, Græcarum, Latinarumque litterarum instauratorem; Proficium, insigne eruditionis promptuarium; Guinisium, inuentis, scriptura, nitore æquipondium; Ianuarium, clarissima antiquitatis penetralia; Donatum, litteratissimis litteratiorum trutinam, nostræq. memoriæ Latinè vaticinantium grauitate Maronem; Angelum Gallutium, dicendi venerum Apellem, linguarum, artium, scientiarum, ingeniorumque Phœnicem viuacissimum: ceterasque (nam decet alumnum celeberrimos suos grati animi ergo cum laude recensere doctores), ceterasque, inquam, apes Græciæ, Latijque florum sagacissimas, omnium excellentissimi singulares magnificentiùs arbitrantur viros. Quænam lingua Angelum Politianum, seuerissimum vtriusque linguæ censorem eli-

elimauit? litteraria Græca. quænam Gulielm Budæum, ſui temporis ſcriptorum Liuium ex nauit? litteraria Græca. quænam Scaligerur inexorabilem Mercurialium vatum Rhadama thum expoliuit? litteraria Græca. quænan Paullum Manutium, Latinarum epiſtolarum R ſcium conſummauit? litteraria Græca. quæna Henricum illum, Græcorum, Græcolatinoru que grammaticorum criticum, mimum, & pa tomimum inſigniuit? litteraria Græca. quæna Tacitanum Lipſium, acentiſsimum noſtri littera torum ſæculi Ariſtarchum illuſtrauit? litterari Græca. quænam Marcum Antonium Muretu huiuſce ætatis Tullium locupletauit? litteraria Græca. quænam nos denique lingua ex innume rabilibus Latinorum ſalebris eripuit, illorumqu in barathra ſexcenta ruituris accurrit? litterari Græca. Itaque prolatis ſtatuendum, doctum virum litterariæ Græcæ linguæ expertem tam quam auem ſine plumis, tamquam cæcum ſine duce, tamquam nauem ſine remis, tamquam poetam ſine figmentis, tamquam dialecticum ſi ne formulis, tamquam aſtronomum ſine ſphæra; tamquam aſtrologum ſine ſignis, tamquam phy ſicum ſine corporibus, tamquam metaphyſicum ſine re, tamquam Theologum ſine pietate: poſt omnia tamquam corpus ſine anima eſſe, atque haberi. Tu ſolus, ceteris quibuſcunque non allatis, mihi teſtis eſto totius explanator iuris, Tuſce Accurſi. quoties enim tu litterariæ Græcæ linguæ indigentia, atque inſcientia in ipſa lu-

ce

ce caligas? nonne tu maximè ex eo sub Ælij Antonij Nebrissensis, Hispaniarum ornamenti, de litteris bene meriti, eius tamen præclari sermonis dumtaxat delibantis, tanto tuo dedecore sub censorium stylum deuenisti? Quàm festinus, ò nostrorum sagax degustator, vitam nisi cum morte commutasset, sic planè rem habere fateretur! Quamobrem benigno litterariæ Græcæ linguæ munere, & doctiores iuris consulti, & probatiores magistri, & facundiores oratores, & cautiores medici, & spectabiliores litterati, & certiores ceteri redduntur. O linguam terque, quaterque fortunatam! tuo enim, tuo enim, inquam, merito, & tam multa, & tam multis digna laudibus magnificè, veraciter, ac prouidè recensentur, recensaque suauissimè cantantur. tu illa doctissimorum hominum assensu speciosa inuento, experientia suauis, compositione felix, deriuatione diues, vsu necessaria, antiquitate nobilis, vi præpotens. quid plura? tu vitali ex Cruce, tu Constantino ex principe, tu ex Apostolicis concionibus, tu ex Græcis Patribus Sancta, vel enim potiùs Sacrosancta. Tuas ergo persequi laudes ita foret, ac si ad Græcum, atque vnicum tuum aspiraretur Pindarum, aut vitreo mari Dædali opera imponeretur nomen. quin priùs arena litorum, pisces maris, terræ frondes, volucres aeris, coctiones ignis, cæli stellæ numerarentur. ita tu intermorieris, quum fulgentissimus Sol suis inauratis radijs non ampliùs diem mortalibus peperit. quum candidior

Luna

Luna in argentatis ſuis ſplendoribus atras obſcuræ noctis tenebras colluſtrare deſiuerit. quum ſplendidiſsimorum ſtellantis cæli luminum excelſa erit præpedita in perpetuum oſtentatio. quum multimodis, blanduliſque vocularum lenocinijs garrire verſicolores auiculæ erunt vetitæ. quum in ſe receptas voces referre imitatrix echo non valuerit. quum antiquiore orbati turturis ſociæ nullas permanarit ad aures querimonia. tum demum, ò decora, ò frugifera, ò fatalis litteraria Græca lingua intercides, quando genitrices cauſæ ſuos effectus gignere prohibebuntur. Hem, auditor ingenue! nam ad tantarum huius linguæ proferendam virtutum molem non vtique aliud deſiderandum videtur, docto credas, quàm diuinum ingenium, mira diſpoſitio, validiora argumenta, grauiores ſententiæ, ſelecti colores, felix memoria, vox clara, victrix eloquentia, pronunciatio ſuauis, geſtus elegans cæleſtis Polymniæ. ita enim ſumma huius linguæ gloria explicaretur, explicata excoleretur, exculta perſuaderetur, perſuaſa deguſtaretur, deguſtata exoptaretur, exoptata denique perdiſceretur. Reliquum eſt, ſtudioſiſsime, vt iam opinor, litterariæ Græcæ linguæ laudum ſpectator, vt tam multis, tantiſque huius linguæ præconijs celebratis, nec paucis breuitati à me conſulente ſparſim prętermiſsis, omnem ad foro vtendũ, vt aiunt, moueas lapidem. Itaque te virum litterarũ amantiſſimum Ciceronis in præfatione Officiorum primo, vt Græca Latinis adiungas, ego cohortatus exemplo,

plo, iam affluentibus aquis lætificatis agris, ſatis mihi equidem fecero, ſi noſtri diſticho diſcipuli fluidos ſic tandem aliquando occludam riuulos:

Dum licet, ac tacitos feſtinus tranſigis annos,
Diſce: dies fugiunt more fugacis aquæ.

PERCVRRENDA.

τὸ προτρεπτικὸν adhortationem. ἐγκυκλοπαιδεία orbis doctrinæ. παραλογισμοὺς captiones. ἀδύνατον impoſsibile.

Noſtra interpretandi ratio, in oculis late lector, aliàs ad verbum videas, aliàs per paraphraſim peritiorum more, doctiſſimorum ſuaſu.

Ceterùm rectè ſcribendi ſcientiam in primis Aldinam legimus.

HAET-

ΠΛΕΥΣΤΕΟΝ ΚΩΠΑΙΣ NAVIGANDVM REMIS.

ΗΣ ΧΕΛΩΝΗ ERAS TESTVDO.

ΕΙΣ ΑΕΤΟΣ ES AQVILA.

LAVS DEO, EIVSQ. MATRI

SEMPER, HONOR,

ET GLORIA.

ANGELI

BVRCHIONII ROMANI,

GRAECAE, ET LATINAE ORATIONIS, HVMANIORVMQ. LITTERARVM PROFITENTIS,

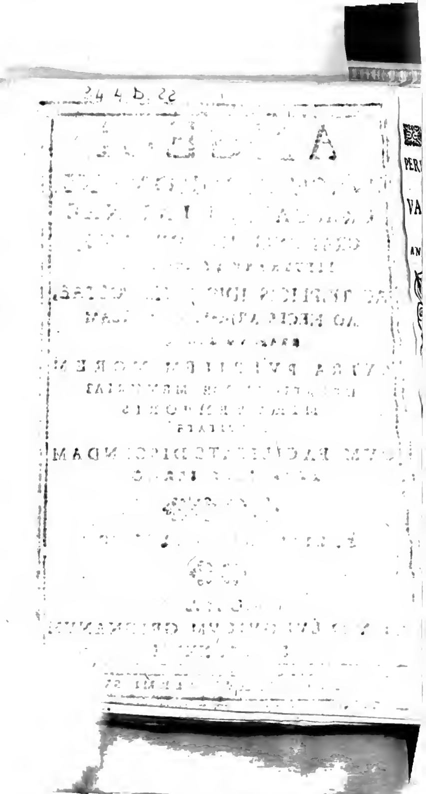
AC TRIPLICIS IDIOMATIS POETAE,

AD NECESSARIAM, ET AVREAM
GRAECAM LINGVAM
EXTRA PVERILEM MOREM
DEFATIGANDAE MEMORIAE
MIRA TEMPORIS
BREVITATE
CVM FACILITATE DISCENDAM
SVASORIVS SERMO.

SEXTAM PAGINAM LEGITO.

ROMÆ
APVD LVDOVICVM GRIGNANVM
M. DC. XXVII.

SVPERIORVM PERMISSV.

PER
VA
AN

PERILLVSTRI, ET ADMODVM REVERENDO, COLENDOQ. PATRONO, VALENTINO PASCHALIO VTINENSI, PROTONOTARIO APOSTOLICO

ANGELVS BVRCHIONIVS ROMANVS FELICITATEM.

VVM ego, vir celeberrime, doctissima lingua Latina libros circiter viginti ad barbariem longius propellendam, quatuor verò de Græca adiuuandam, properandamq. ipsius perceptionem, accuratissimè conscripserim; quumq. vel iurisconsulto, vel poetæ, vel philosopho, vel alij aliqua litterarum scientia, vel arte docto eos nuncupare mihi visum sit; nihilominus, quando mihi hoc tempore vsu venit floridum, vt Græci aiunt, τὸ προτρεπτικὸν in lucem edere ad pretiosissimum litterariæ Græcæ linguæ liquorem depromendum absque eo, quòd ne littera quidem sit pronuncianda memoriter, idq. ocyssimo semestris progressu felicissimæ rationis beneficio non paucis ab hinc mensibus, nec breui meditatione à me dumtaxat, Deo aspirante, inuentæ, vt noua vel senioribus impertirem. proq. suo quisque arbitratu ad pellucidissimos Aeschinis, & Demosthenis, Thucydidis. & Herodoti, Luciani & Aristophanis, Euripidis, & Theocriti, Pindari, & Homeri, Platonis, & Aristotelis; sanctissimorumq Chrysostomi, & Basilij, Cyrilli, & NaZianZeni, sexq. centorum aliorum huiusce haud pœnitendæ locutionis auctorum, fontes properaret; quumq. videar decorandæ Græciæ iniuriam facere, nisi eius eruditionis, ac doctrinæ viro, vt versaretur in omnibus, rem inscriberem, siquidem eius gentes ferè omnia aut excogitarunt, aut consummarunt; memorabili Latrio afferre iniuriam, quòd suum ab eadem ortum traxerit;

rit; quin etiam memet ipsum iniuria afficere, nisi eiusmodi hominis haberetur ratio, cuius doctioris auctoritate nominis nostra cõprobarentur maximè: eximij ingenij tui delectum habui, namq. ipse philosophiæ non vtiquè es inscius, vtriusque iuris es consultus, vtriusque linguæ peritus, quemadmodum ex multis, & acutioribus, doctissimisq. tuis tam prosaicis, quàm metricis voluminibus primarijs, Regijs, Cardinalitijs, Pontificijs nominibus insignitis liquidissimè constat. De quibus, meæ quidem desiderarentur partes, nisi ipse nonnulla recenserem. Tu igitur non scriptor descriptor, sed inuentor, atque ingeniorum apex pedestri sermone litteris mandasti illud opus varia mirè complectens, cui speciosissima inscriptionis (Ambulantibus gaudium, & salus) tractationi congruenter prolixiorem sermonem præfixisti, cuiusque cum Quintiliano sapiens non præcipitasti editionem: equestri verò (Cometis nulla fides) Paullo Quincto Pont. Opt. Max. nuncupatum, cuius summi viri munificentia Protonotarij iure quidem optimo Apostolici es præditus ornamento; Cydippe cũ dilucidationis historicæ additamento Serenissimo Sigismundo III. Poloniæ Regi inscriptum, ex quo emolumentum emolumento, tuo decus decori ita accessit; vt tu solus Regni Protectoris Cardinalis Montalti Patroni tui vices, negotiaq. gereres: Tobias elegiaca non sine prudentis enucleationis connexione, aliaque, & exponentia, & docentia, & censoria soluta, astrictaq. tam multa spectatæ varietatis orationis, vt infinitum esset singula nominatim percensere. Vti plane, quæ Montalto purpureatorum Patrum munificentissimo de admirando Auerniæ mente post reditum panxisti, eius ornata insigni, tam peritè, affabreq. præstantiore manu in æs inciso, adeo eleganter, adeo lepide, adeo scitè ad montem monte alludens, tam venustè, tamq. acutè perstringens, vt Romanum illum antiquitatis nitorem scriptio præseferat. Verùm equidem facere non possum, quin tuæ iacturam Moseidos tamquam mei partus tecum ipse doleam, adeo grauis, heroiciq. poematis, metriq. insignis, vt profectò non dubitem, quin illud gloriam tuã gloria accumulans te ad immortalitatem prouexisset: quamquam potius, cautiusq. crediderim, adeuntium caussa ad eruditissimum in lectulo iacentem virum, à quopiam descriptum alibi, aut nimante præstantia capto surreptum fuisse monumentum. Quæ omnia futurum sane non erat, vt euenirent secus, & propter sapientiũ

docto-

doctorum acumen, quibus semper operam dedisti; vt in iure ciuili Angelo Matthæatio, Guido Pancirolo, ac Iacobo Menochio; in iure canonico Terentio Patauino; philosophia verò Francisco Piccolomineo, & Comiti Zabbarellæ: & propter perspicacem, quam à Summo rerum Conditore sortitus es intelligentiam: & propter maiorum, coæuorumq. consanguineorum, atque affinium peritiam, prudentiam, sanctimoniam, qualis dubio procul fuit Albertus Paschalius, ille, inquam, Albertus Clodiensium Episcopus; & litteratissimus auunculus Marcus Antonius Tritonius, ijq. germani fratres, quorum vnus Ioannes Baptista vtriusque iuris censura spectatissimus, inter suæ patriæ aduocatos non postremus, litteris quidem certè ἐγκυκλοπαιδείᾳ; *alter, qui Ferdinando tum Archiduci Austriæ Serenissimo, in præsentia verò Romanorum Cæsari electo duabus equis fideliter quum meruisset, inire cum hominibus prælium inglorium ratus, cum Inferis hostibus signa contulit, ab humana ad Christianam augustissimi claustri traductus militiam: & propter tuam illam præclaram Vtinensem patriam, vnde tamquam noua ex Attica, & Lyceo magis, magisque in dies ingeniorum ingenia ad Vrbem transmigrant, quale tuum quippe amantis virtutum sectatorum, litteratorum consiliarij, ceterorumq. illa in Græcis versatissimorum litteris experimur; quos inter Romulus Amasæus, Franciscus Robortellus, & Fabius Paulinus, qui Venetijs veterum Græcorum linguam profitebatur incredibili hominum confluxu. Eius rei testes appello, & nitidissimam tuam, domesticam, vniuersalem, singularem bibliothecam, & doctissimorum virorum frequentiam, per quibus gratum est vti tecum familiariter quos omnes non alia equidem caussa prætereo, quàm tua ne grauetur modestia; quàm ne, quæ in omnium ore versatur, clarissimum vrbis nomen diuulgetur; quàm eo non sit opus tuæ non aduersæ fortunæ amplitudini, meritorum aceruo, virtutum tuarum denique splendoribus. Mihi itaque satis quidquam tuarum laudum, quæ in hac vrbium vrbe, orbis terrarum metropoli decoris quotidie nominibus dictitantur, attigisse. Iure igitur petens merentissimam dexteram tuam honoris ergo, & tangens, ne ægrè paginarum feras paucitatem. sed boni consulas pro tua prudentia operis rationem, finem facio 15. Calendas Iulias, anno ab orbe redempto M. DC. XXVIII. Romæ.*

Π Λ Ε Τ Σ Τ Ε Ο Ν.

Ρ Ι Ε · Μ Η

Χ Ε Λ Φ Ν Η. Λ Ε Τ Ο Μ

IN

OPERIS CALCE

INTERPRETATA.

· Ξ Ι Υ Π Υ Κ

VEMADMODVM, lector amabilis, rerum caussæ necessariæ, quòd fieri non possit, vt sine illis nostrum genus, ceteris omissis, in hac mole terrestri vitā degat: ex rebus valde miseris oboritur plena lacrymis miseratio. ex veteri lingua nouum loquendi genus proficiscitur. ex præcellentis ingenij acumine sexcēta alia alijs venustiora inuenta existunt. ex mæsta telluris vmbra tenebricosa nox. ex animantium corporū elementari discordia homicida febris. ex corruptione, matre iuxta philosophicè assertum generationis partus editur. ex abundāte materia horridi Aetnæ, perpetuus ardor enascitur. ex natura vnctissimis, putridisq. humoribus terrestre bitumen progignitur. ex nobili virtute aggrauantium metallorum, ex terra, quam parens natura inunxerit, rudioreque: concrescunt opulentiores gemmæ. conflatur ex aptiore multarum stellarum coitione portentosus cometa. ex aculeata planta egreditur purpurea rosa. nascitur ex accensiore igni voratrix flamma. gignuntur in fodinis diuitibus, quæ preciosæ sunt venæ, & viscera huius terrenæ sedis ex penetrante, & viuo argento, & sulphure, quod cō-

buri non nequeat temperati ergo caloris cæleſtiū corporum: dura, & ponderoſa metalla. ex non adurente, ex rubro, ex mundo, & puro ſulphure; & ex puro, ex claro, facticioq. argento pretioſiſſimum aurum. ex altè durata nube, antequam in præcipitem abeat aquam, fit candida nix. ex callida, ſiccaq. exhalatione, quæ non patiatur accendi, præproperi venti, veluti pluuius Auſter, frigidiſsimus Caurus, Caniculares Eteſiæ, altiſsimus Vulturnus, vehementiſsimus Aquilo, furentiſsimus Africus, viuificator Zephyrus exoriuntur. ex arida humo, quam Indici Gangis, Lydij Pactoli, Thracij Hebri, Hiſpanici Tagi, Inſubris Eridani, Germanicíq. Rheni mirabiles reluerint aquæ: efficitur ex flauis, nitidisq. mixta granis aureis arena. Ita Latina lingua ex Græca emanat. Quibus mihi ſignificare viſum eſt, vt, ſublatis cauſis, tolluntur effectus: ita (Latinarum enim pleræq. vocum à Græcis proueniunt); ita, inquam, Græca reiecta cognitione, Latinam reijci. Verùm, ſedule Muſarū ſectator, duplicem Græcam linguam accipe, litterariam, & patriam. nuncupari autem litterariā, quòd ad litteratos homines pertineat; quaq. iucundiſsimus Lucianus, diligentiſsimus Thucydides, primarius Herodotus, Attica Muſa Xenophō, ſuauiſsimus Iſocrates, Socraticus Aeſchines, eloquentiſsimus Demoſthenes, Platonicus Philo, acutiſsimus Ariſtoteles, diuinus Plato, præſtantiſſimus Baſilius, diſertiſsimus Nazianzenus, locupletiſsimus Origenes, profluentiſſimus Chryſoſtomus, alijq. complures perquam egregiè ſcripſerunt;

runt;

runt; atque allicientissimus Orpheus, melica Sapho; facetissimus Aristophanes, extemporarius Antipater, deptatissimus Archilochus, singularis Pindarus, summus Homerus cum reliquis non gracili carmine cecinerunt: patriam verò, quæ spectat ad vulgus, gentis Græcæ id ætatis locutionem; cui, si litterariam nosse velit, nostra paullò minus elaborandum sit: nostra autem, inquam; paullo minus, quoniam, quum sit ex litteraria deducta ipsius vernacula, atque propterea verba complura habeat consimilia, aliaq. penitùs litteraria retinuerit; eius cognitionem paullo nobis feliciùs accipiunt. Hanc ob caussam paucos ab hinc menses Græcus quidam medicus patria Chius litterariam quidem lectionem callebat, quid autem sibi vellet, demptis nonnullis propter similitudinem, & cohærentiam vocibus, ignorabat: ut planè nostræ contigit, tracta item origine ab Latina; qua si nobis verbum faciundum sit, studio haud exiguo eam percipiamus oportet; nobis enim ad illam maior est, quàm ceteris, facilitas, quum multæ quoque sint Italis dictiones, quorum suis alias alijs similes, alias verò, easdemq. ipsas non dimiserint. Iam verò tibi notum sit, Græcæ litteraturæ cultor meus, nulli, (aut certè quàm paucissimis) nisi cupido, coactoue Græcas regiones transire, aut incolere, Græcam linguam vernaculā esse vsui: litterariam autem quemcumque se litteratum virum profitentem, præsertim Latialis linguæ, præsertim humanitatis, præsertim ingenuarum artium, præsertim medicæ disciplinæ, præsertim philosophiæ

 neces-

necessarijs, & maximis caussis non dedecere doctorem; quando delectabilium, vtilium, bonarum, atque vtendarum rerum principes per tam ornatum sermonem sua quasi immortalitati consecrarunt. vnde cum Græcæ dictiones, tum Græcismi passim in Latinorum monumentis occurrunt. Tametsi dicet aliquis: Quorsum huiusce linguæ perceptio, si vniuersa Græcorum volumina Latino iure hac tempestate donata? Verùm ad hoc ipse responsum dabo, id rectè quidem, si translatorum nonnulli, ne dicam proditorum, aut ignorantium, aut cæcutientium, aut negligentium, non in errorem impegissent, vel quid pro quod, vt aiunt, admisissent: vel ridiculos, quemadmodum Græci loquuntur, παραλογισμοῖς inopinanter captassent. A veritate itaque ni res abhorreat, vt minimè abhorret: ecquis litterariam Græcam linguam satis numquam laudatam superuacaneam esse reluctans asserat? quidquid pulchri, boniq. Latinis litteris inest, vnde, nisi ab excellentibus Græcis fortitæ sont? ita vt litteraria Græca, Latinaq. locutio connectantur, vnaq. copulentur. propter quod iure quidem optimo vtriusque linguæ bene doctus Geersenus cecinit ad hunc modum:

Qui linguā Latiam super æthera laudibus effert,
Hic nullo Argolicam spernere iure potest:
Altera enim alterius propriū defendit honorem
Gloria, & alterius nititur altera ope.
Aut igitur linguā, quidquid crepet ore, Latinam
Non amat, aut pariter Graiam amat, & Latiā.

Et Lyricorum poetarum Latinorum primus mel-

litè

litè sic adhortando cecinit in Poeticis:

——————— *Vos exemplaria Græca*
Nocturna versate manu, versate diurna.

At verò audire vos iuuat peculiariùs huius non ignobilis linguæ emolumentum? Aegianis metris attentas præbete aures ita adhortantibus:

Quisquis grammaticā vis discere, discito Græcè.
Vt rectè scribas, non prauè, discito Græcè.
Si Græcè nescis, corrumpis nomina rerum.
Si Græcè nescis, malè scribis nomina rerum.
Si Græcè nescis, malè profers nomina rerum.
Lingua Pelasga vetat vitiosos scribere versus.
Lectio quem Plinij delectat, discito Græcè.
Siq. libros sacros vis discere, discito Græcè.
Hieronymum vt teneas, vigilās tu discito Græcè.
Argumentari quisquis vis, discito Græcè.
Quisquis rhetoricam vis discere, discito Græcè.
Scire mathematicam quisquis vis, discito Græcè.
Artibus es medicis qui captus, discito Græcè:
Morbis nam cunctis sunt indita nomina Græca.
Argolicum nomen cunctis liquet esse figuris.
Artes ingenuæ Graio sermone loquuntur,
Non alio; quibus haud nomē dat lingua Latina.
Ad summum doctis debentur singula Græcis.

Quis igitur adeo vberem linguam, si in tam multiplices diffunditur vsus, non miretur? Verùm tantæ rei caussas indagemus. *Quisquis*, inquit, *grammaticam vis discere, discito Græcè*. Siquidem plures grammaticæ leges, atque exempla, potissimùm Aldina, atque Aluarica, at præcipuè quo loci difficiliores inflexiones grammatica ratio præcipit, & vbi

& vbi non minùs frugiferam, quàm iucundam, qua verſificatio traditur, artem metricam, vel re vera neſciantur, vel certè intelligantur perperam, niſi litterariæ Græcæ dictionis clara lux effulgeat; aut aridiùs, niſi teneatur lectitatio. niſi non lateat elementorum, diphthongorumq. tranſitio. niſi ignoti ſpiritus non ſint. niſi habeantur accentus. niſi dignoſcantur inflexiones. niſi earum pateat aptatio. niſi denique Græcolatini dictionarij, quod λεξικὸν ἑλληνορωμαϊκὸν Græcis, proprijsq. vocitant vocabulis, inueſtigandi ſcientia accedat. Atqui Græca neceſſaria lectio, quòd in oratione proſa tam oratoria, quàm hiſtorica, immo, & multo magis metrica non deſiderentur verba Græca. ſuperuacua non eſt litterarum, & diphthongorum tranſlatio, quum per id ipſum Latinis Græcæ declinationes accommodentur, ac ceteræ voces perbene Latinè reddantur. non eſt ſpirituum negligenda notitia, vt certò ſciamus, vtrùm Græca vocabula ſint aſpiranda, nec ne. eſt opus accentuum diſciplina, quoniam Græcæ voces Græco & ſono Latinis pronunciandæ. Græcè quoque Latialibus inflectendum, quia proſaicæ, & multo magis metricæ Latinitati non abſunt Græci caſus. noſcenda eſt & declinandi traductio, vt vtriuſque declinationis permutatio appareat. præterea alphabeticam Græcolatini vocabularij diſquiſitionē ad intelligendas innumerarum vocum ſignificationes Latinarum rerum docendi ſunt amatores. Egregiè igitur ſuadente carmine Aegius cecinit: *Vt rectè ſcribas, non prauè, diſcito Græcè. Si Græci*

neſcis,

nescis, corrumpis nomina rerum. Si Graecè nescis, malè scribis nomina rerum. Si Graecè nescis, malè profers nomina rerum. Neque minùs ad rem nostram æqualium suorum facilè primus, & regius historicus eruditissimus Antonius Nebrissensis illud epigrammatis nobis legendum proposuit:

Litterulas Graecas, fluxerunt vnde Latinæ,
Siquis nosse cupit, longa tenenda via est.
Vt culmen teneas subeundi mille labores.
Rara quidem res est, at pretiosa tamen.
Maiores maiora petant: mihi parua secuto
Sufficiat pueris prima elementa dare.
Illa modò, sine queis non constat sermo Latinus;
Et quæ si spernas, mox habeare rudis.

Quem virum Hispaniæ æuo suo splendorem saltem ex parte æmulãdi cupibus Parisiolus, breuiloquus nostri temporis grammaticus Græca suo elementa libello præcisè adiecit. Quocirca sic habeto, deliciæ perlegentium meæ, de me vel adolescente, nunc septem, & viginti annorum iuuene tam adolescentes, atque adultos, quàm senescentes; tam discipulos, quàm magistros in virescente, ac trifero Interamniæ municipio: demum iterum Romæ, vetusta, Pontificaliq. in vrbe discere voluisse. *Lingua*, idem ait, *Pelasga vetat vitiosos scribere versus*: namq. omnia carminum genera (quæ breuitatis studiosus nõ apposui) à Græcis mutuati sunt Latini, liberiora tamen, licet alioqui vnum sint, Latialibus Græca; idq. caussæ est, cur vel ipsa nomina sint à Græcis: cuius ergo rei perinde vt querulus epigrammatariorum Romanorum princeps

ceps argutisſimus Phaleucio metro ſuauiter decantat:

Nobis non licet eſſe tam diſertos,
Qui muſas colimus ſeueriores.

Lectio, ille pergit, *quem Plinij delectat, diſcito Græcè*. Nam Plinius Secundus Veronenſium doctiſsimus, & ſcriptor matris maximæ naturæ abditarum rerum indefeſsiſsimus litterarum Grecarum peritiſsimus fuiſſe legitur. hancq. ob rem quamplurima Græca verba in iucundiſsimis eius lectitantur hiſtorijs. *Sique*, homo verſificat, *libros ſacros vis diſcere, diſcito Græcè*. Etenim vel Biblia ſacra à Ptolemæo Philadelpho, rege antiquæ Aegypti prudentiſsimo, atque auctore multorum tam celebri lingua in lucem editorum voluminum celeberrimo per duos, & ſeptuaginta in Græca ex Hebraicis iuſſa verti interpretes, qui vno, eodẽq. modo, quod mirandum ſit, interpretati ſunt, circumferuntur. igitur ob eam verſionem litterariæ Græcæ linguæ cognitio eximijs non in minimis locanda concionatoribus, quum inter Græca, & Latina ſacra oracula non parum diſcriminis intercedat. ex quo magis, ac magis illa nobilitatur, quippe quæ primam ſacrorum librorum conuerſionem ſortita ſit. *Hieronymum*, is proſequitur, *vt teneas, vigilans tu diſcito Græcè*. Id quod Christianæ reip. doctor ampliſsimus Hieronymus huius ſuauis idiomatis callentiſsimus euaſit. quod perfecit, ſanctiſsima, doctiſsimaq. vt eius opera compluribus ſint Græcis vocabulis aſperſa. *Argumentari*, ipſe loquitur, *quiſquis vis, diſcito Græcè*.

cè. Namq. absolutissimus, perspicacissimusq. argumentandi culmen sua hisce litteris conscripsit. *Quisquis*, idem ipse versificat, *rhetoricam vis discere, discito Græcè*. Quis enim postremam Arpinatis eloquentiæ manum, nisi Græci eloquij pares Demosthenes impósuit? Cur tanti habetur poetarum Iuppiter, nisi quod Græcum in Bucolicis Theocritum, Græcum in Georgicis Hesiodum, Græcum in Aeneide Homerum imitetur? vnde, nisi ab excellentissima Græcia suam ars tulit originem oratoria? *Scire*, decantat auctor, *mathematicam quisquis vis, discito Græcè*. Quum per hanc venustissimam, atque eruditissimam linguam sua eius disciplinæ scripta nobis euoluenda tradiderint eminentissimi. *Artibus* (qui nobis fauet modulatur) *is medicis qui captus, discito Græcè; Morbis nam cunctis sunt indita nomina Græca*. Quæ multitudinis insolentia non sunt annexa. *Argolicum nomen*, versificator canit, *cunctis liquet esse figuris*. Tam communes enim figurarum, quas Græci vocant σχήματα, quum ad grammaticam, cum ad poeticam, atque oratoriam spectantium facultaté, quàm propriæ appellationes (quæ omnes, ne essem prolixitate morosus, apud me manserunt) Græcæ nobis paginæ suppeditarunt. *Artes*, vir hortatur, *ingenuæ Graio sermone loquuntur, non alio; quibus haud nomen dat lingua Latina*. Quid igitur aliud ipsarum nomina, nisi Græcum redolent? Hæc nobis exposita, tibi vt cumulatiùs satisfaciam, simq. oblectamento, sic, amantissime lector, in lucem prodeant. Vox

gram-

grammatice, vel grammatica litte
tur, vel quòd ab ipsis litteris initium
potiùs quòd ad litteras, nimirum ad sc
disciplinas, aut illarum studia pertinea
ostium, quà discendi auidis intretur, n
atque in primis necessarium. Dialect
lectica quasi dissertrix; id est, ars disser
sputandi. rhetorice, aut rhetorica; h
plina dicendi. arithmetice, vel arith
merandi doctrina. musice, vel musica,
geometria, videlicet terræ mensio; ra
metiendi terram. astronomia, nempe
atque astrorum magistra. Insuper nou
sarum chorus lepidissimè, commodiss
cis tam appellatiuis, quàm proprijs
vocibus. appellatiuis, inquam, id quo
tum denotat, idq. duabus de caussis:
salium, ac numerosorum poetarum de
concordis, suauisq. musices sunt habit
primam obtulit ansam, cur ab ipsis
prolixisq. scriptionibus ad modulatis
cissima, efficacissima carmina pangen
rentur. Quocirca perbellè quidem
Clio insigni Homero, festiuissima E
renti Ouidio, facetissima Talia præst
lio, cantatrix Melpomene speciosissi
ræ, voluptaria Terpsicore pastori Hesi
Erato inuétrici Sapho, memor Polymn
bili Pindaro, cælestis Vrania inuétori M
tissima denique Calliope admirãdo Lyr
tia fuisse dicitur. Adhæc Musa vox canti

enim canori soni præsagis sunt astrologis, ex quibus sphærica circumactione cælestis, vt asserunt, emittitur concentus. Propria verò, Græcaque vocitatur appellatione, quoniam idem Clio, quod laudo, vel celebro: ipsi enim quum immortalis historiæ tribuatur inuentum, res canit præclare gestas Maroniano ex carmine:

Clio gesta canens, transacti tempora reddit.

Euterpe, hoc est valde delectans; nam canoras inflauit tibias omnium prima, eamq. ob rem cecinit æmulator Homericus:

Dulciloquis calamos Euterpe flatibus vrget.

Talia, id est pullulans, aut iucunda, quum ea nuptialem comœdiam prima attulerit; ex qua turpibus suis colloquijs, actibusque inferiorem partem delectante obscenis: quid alia menti, animoque, nisi letalia pullulent? Igitur Mantuanus Homerus sapienter cecinit:

Comica lasciuo gaudet sermone Talia.

Melpomene, nempe canens; de qua, quum suauis, gratissimæque musices, ac lugubris tragediæ industria referatur inuentrix: proinde summa quidem iniuria insulso inuisus Bauio modulatur:

Melpomene tragico proclamat mæsta boatu.

Terpsicore, scilicet choreas delectans; quod eas illis præsit, & mirabiliter, atque efficaciter pulset oblectantem cytharam: qua de re ab Latinorum poetarum principe, vt multis placitum est, iucundiore metro canitur in Opusculis:

Terpsicore affectus cytharis mouet, imperat, auget.

Erato à Græco verbo ἐράω, ἐρῶ, quod est amo, de-

riuante ab ἔρᾳ nomine, id est terra, longiùs
cifcitur: propiùs autem à voce nimirum G
Ionica ἐρατὸς, amatus, amata, amatum e
fuit, singulari tertia persona præteriti perfe
cis passiuæ modi indicatiui. namq. amatori
præfecta est canticis, quòd eiusmodi cantio
eiusmodi saltationibus, eiusmodi musicis
mentis cæci animo delectentur amasij. idq
in caussa, vt illud veterum Romanorum v
perappositè panxerit Apollo:

Plectra gerēs Erato, saltat pede, carmine,
Polymnia, videlicet multæ memoriæ; nim
ad significandum, memoria labiles arti rh
cæ minùs esse idoneos. Vel longiore vo
Polyhymnia, nempe multarum laudum,
magnificentissimæ rhetorices: ornatissima
dum quosdam memoratur auctor. ad ha
scriptor speciosæ Eneidis egregius;

Signat cūcta manu, loquitur Polyhymnia
Vrania, hoc est cælestis; quia prænunciā ill
logiam assignant. perlepidè igitur Latinor
tum doctissimorum doctissimus id lusit:

Vrania cæli motus scrutatur, & astra
Calliope denique idem est, ac vocum pulch
cui duplex ratio subest: quandoquidem priu
rius versus heroicus, qui ceteros quoscunq
grauitate, tum claritate antestat, quòd v
spectatis magnificentissimorum heroum,
dumque dignatus est virtutibus, ipsi attr
insigniter, atque ideo flos Latialium vatu
ctissimus:

Carmina Calliope libris heroica mandat.

Ecquis, amice lector, amplissimas hic litterariæ Græcæ linguæ diuitias non obstupescat? *Ad summum*, perstringit Aegius, *doctis debentur singula Græcis*. Vnica enim omnium, vel certè ferè omnium gloriandà Græcia repertrix perhibetur. Quid quæris? vniuersæ ipsamet nomen indidit philosophiæ. Verùm ex innumeris aliquot afferamus exempla. Philosophia Latinis sapientiæ est amor; etenim singulorum indagatrix. mathematice, vel mathematica (illud Græcè, hoc Latinè), nempe disciplinarum tractatrix; nam per præcepta, ac firmissimas demonstrationes percipitur. ethice, vel ethica, id est moralis; id quod morum per illam traditur disciplina. physice, vel physica, hoc est naturalis, videlicet, quæ ad naturalia attineat. metaphysice, vel metaphysica, supernaturalis, vt aiunt, Latinè redditur; loquitur enim de rebus naturam excedentibus. logice, vel logica, ars loquendi, & ars disputandi; vtrumque enim Græco vocabulo exprimitur. poetice, vel poetica, propriè fingendi artem significat. historia idem est, atque narratio. astrologia, quæ loquitur de stellis. monastica Latinè dicitur solitaria; id est, quæ ad solum hominem pertinet; namque, vt docti norunt, est triplicis ethicæ pars prima. œconomica, videlicet domestica moderatrix. politice, seu politica, scilicet ciuilis; id est, quæ ad ministrandas attinet ciuitates. theorice, vel theorica, speculatrix. optice, vel optica, hoc est, quæ ad visum pertinet; id est ars dimetiendi prospe-

ctu . topice, vel topica , id est localis, vt
tur; est enim argumentorum ars ex locis
nibus inueniendi: critica ; & ars iudicat
faciunt . Sed quid te morer exemplis,
lector ? opus enim tumesceret altius æqu
ter notandum, prædicta , ca , syllaba ter
singulariter accepta , artis esse , vel scien
raliter autem , monumentorum. quod l
rum quamplurimos etiam latet , vt latiu
in Criticis non typographico hucusque
prælo docuimus. O litteraria Græcæ lin
ciem, splendorem, amplitudinem, ma
ò litterariæ Græcæ linguæ, propitiæ ling
linguæ necessitatem! Alius tamen obijc
multa requiri ad litterariam istam , qu
ctum est, Græcam linguam perdiscenda
me Nebrissensis admonent: *Vt culmen te*
eundi mille labores. Rara quidem res
lam mihi videatur αὐθέκαστον haurire. Eg
ipsum infirmabo eo Ascræi carmine corc
dito:

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθ
Ἀθάνατοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ'
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκ
Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.

Quod latinis permutatum numeris est hu

Virtutem posuere dij sudore paranda
Arduus est ad eam , longusque per ard
Asper & est primùm : sed vbi alta
tanges,
Fit facilis, quæ dura priùs fuit, inclyt

Quorum primum Christianè à nobis recinitur hoc modo:

Virtutem posuit Moderans sudore parandam.

Quare nihil à re nostra mea quidem sententia discedit perquam moralis M. P. Cato popolita, ac figurata oratione illud asserens: *Litterarum radices amaras, fructus vero iucundiores.* Verùm enim verò tu discrepans fac me nihil hactenus attigisse auditor: non ne sufficiat acutissimum, excitantissimumque elegiacum illud in redacta in epitomen rudimenta Gretseri tersissimè contextum ad effodiendum pretiosissimum litterariæ Græcæ linguæ thesaurum epigramma?

Exilem, canit auctor, cernis librum, sed spernere nolis:
Parua et enim non sunt, quas tibi spondet, opes.
Helladæ promittit totam, gazasque repostas
Argolicæ linguæ, si accipere ipse velis.
Abnuis? heu fatuus, renuis? piger: expetis? aude,
Dona labor solus tam tibi larga dabit:
Sed duraturum noctesque, diesque laborem
Quis tolerare potest? quis, nisi solus amor?

Tam commoda, tam vtilis, tam necessaria lingua si de me quæratur prosaica, ac moderata, facillimaque suscipiatur iniungenda meo marti recitatio: non amplius sane dimidium anni curriculum consumetur: si reddatur metrica, paullo plus temporis exigetur; si nimius tamen videatur labor, maturatoque in primis opus sit; atque ideo non ad recitatorem perficiendum, sed imbuendum septem illa tibi iam præmonstrata satisfaciant: ego

 per

per bimestrem angustiam, plus, min
polliceor. At breuioris, facilior
linguæ perceptioni diuturnius postq
ergo maior temporis longinquitas G
eoque maior, quòd Nebrissensis conc
terulas Græcas, fluxerunt unde La
nosse cupit, longa tenenda via est. E
do adducti carminis: *Sed duraturis*
diesque laborem &c. Hanc plane o
duplex, atque perefficax ratio dil
quàm Latinæ Græcæ linguæ capitur d
si temperatis, ac æquabilibus meo l
scribendis lectionibus percepturus
sique ijs acceptis, cognitis, & pers
canicis meditationibus, videlicet v
butorumque inuestigationibus naue
Quare aluqinantur ij, qui vix satis h
sufficiant, ad stylum, id est scribe
nendiue exercitationem appellunt a
quæ præmonuimus absolutis, statin
tiones pronunciatas incumbendum
duplex adest caussa: qui enim interp
nouerit, atque expendere, nouerit &
non autem secus; & quotusquisque
barè scribat, Græcæ phrasis propriet
aut ignarus, quum vtraque inter se
tio? nam verbi caussa, *construere n*
lis linguæ reperitur formula: Græci
nidum dicunt. Multa nobis hoc loc
Deo fauente, breuitatis gratia super
runt. Cur itaque docti grammatici

logicam linguam non breui condiscant? ecquid perspicaces dialectici perscrutentur idoneum, quo minus tam auxiliarij sermonis possessionem asse- quantur? quonam pacto ab adhortantis sententia efficaces rhetores abhorreant, quum omnium exornatissimi idiomatis suauissimum lac possint exugere? quas aptè subtiles arithmetici rationes ponent, si res tanta facillimè comparetur? quam- obrem eas respuerint dulces musici, si ars ipso- rum, decorumque artificium ab industrijs, perita- tisque Græcis promanarit? quin prospectantes geometræ sectentur, si Græcè scripserit geo- metricus princeps Euclides? quare cælestes non amplectantur astronomi, si pleraque exornato- rum nominum dicantur Græcè? qui demũ sit præ- sagis ludibrio astrologis, si pulchrioris, optatio- ris, atque vtilioris astrologiæ ampliator eximius fuerit Philadelphus Ptolemæus? Quapropter tam multas, tantasque ob caussas, & venusta, & dul- cis, & suauis, & conducibilis, & iucunda, & pri- uilegiaria, & illustris litteraria Græca lingua de- claratur dignissima, quam periti grammatici in- terpretentur fideliter: dignissima, quam solertes dialectici defendant: dignissima, quam immorta- libus ad sidera laudibus efferant potentes rheto- res: dignissima, cuius multiplicem vtilitatem, atque ornamentum attenti mira serie dinumerent arithmetici: dignissima, cuius, & laudes, & enar- rata emolumenta dulciter concinant suaues mu- sici: dignissima, cuius fortunatissima loca, in quibus talis, tantusque sermo vigui[illegible]

 dime-

Dimetiantur ad vnguem, ac dilu
mi geometriæ demonstrent, digni
benefica hilari fronte, ac feliciter
nomi diuulgent, dignissima dem
insignem decorem, & suauiorem
inexplicabilem fructum, & Latiale
nem, & inauditum priuilegium, &
celsitatem magnificè, ac festiuè præ
logi prænuncient. Lingua illa hæc e
ter beneuolè, atque illud Latinæ lin
quo Christianam fidem vehementes
que Apostolicæ linguæ propagarunt
hæc est, cuius inscitia malè aduersus
hæreticos differitur; ideo ipsemet ab i
quodam præsule apologeticatū eius fe
haud secus, atque fidus Achates desider
gua illa hæc est, quam Græcè sententia
καλὸν δὲ καὶ γλῶσσαν [illegible]
ad verbum reddidi, *Pulchrum planè &*
scere vehementer, voluit percipere octo
senarius Censorius Cato; Lingua illa hæc
quemadmodum refert tertio De finibus e
tiæ pater, se delectabant tantopere Vticensis
ve, ne, dum cogeretur legatus, expectare
sus; quid Græcum sæpenumero lectitaret
tia. Lingua illa hæc est, qua vnus de triu
guarum sacris salutiferæ Crucis titulis inscr
est. Lingua illa hæc est, quam in litteratum
versatissimus Petrus Victorius, atque Etr
splendoribus ascriptus, qui postmodum (sile
nunc reliquis inuolutis) Peripatheticorum pr
cipis

cipis poëticen de Græco in Latinum feliciter conuertit, bonam partem agens ætatis est auidissimè assecutus. Lingua illa hæc est, quam vnam vir quidam ex Italis primarius numerosi triginta idiomatum panegyrici sermonis perlepidè, perque eleganter, perdoctè, perque acutè ab admodum colendis Ignatianis Patribus habiti maximè approbauit. Lingua illa hæc est, qua vnus de septem Vrbis regibus dulcedine allectus sermonem potiùs, quàm patria habebat; ideo aientium, & negantium medicorum frequentia, desperata salute, dum ægrotaret: dolenti, lenta, & queribunda voce exclamauit πολλοὶ ἰατροὶ τὸν βασιλέα ἔκτανον. id est, vt ipse Latialiter transtuli: *Multi medici regem occiderunt*. Lingua illa hæc est, per quam Cruce sacra cælitus ostensa, vocem se tribus iis cohortantem vocibus, ἐν τούτῳ νίκα, Constantinus cognomento Magnus exaudiuit. quamobrem cum Maxentio sæuissimo tyranno, hoste Christiano nomini infestissimo summus ille vir congrediens; cadentiam in tutissimum, ac firmissimum susceptà clypeum, in vltrices voracis Tiberis aquas hominem demergi gloriosissimè coegit. quas totidem verbis, *In hoc vince*, interpretatus sum, at ex Latini puritate sermonis, *Hoc vince*, postremò ex itidem mea ad paraphrasim dilucidatione sic euolutas habe: *Ita sit tibi vexillo vicisti*. Lingua illa hæc est, cuius beneficio adeo candidè, atque ornatè vberrimus Stoicorum princeps sua consecrauit litteris, vt, si vel ipsi Ioui lingua loqui humana visum esset, non alia quidem

certè, quàm Platonica locuturus fuisse crederetur. Lingua illa hæc est, cuius ope sapientissimus Philo, vir in omni, & artium, & scientiarum genere versatissimus; atque Hebraicè, Græcè, Latineque doctissimus; Platonicæ tam adamussim, vt aiunt, æmulatus est flumen eloquentiæ; vt illud esset omnibus in ore ἢ Πλάτων φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει. quod ipsum huiuscemodi à nobis Latinitate donatur: *Aut Plato Philonem, aut Philo Platonem imitatur*. Lingua illa hæc est; cuius beneficio lepidis verborum flosculis, permiris rerum figmentis, mirabili allegoria τὴν Ἰλιάδα, id est Iliadem; hoc est Iliaci excidij res gestas; ac τὴν Ὀδύσσειαν, id est Odysseam; hoc est Vlisseorum errorum historiam; altera corporis quidem robur, altera verò virtutem animi apertire intelligens, humana transiliens decantauit Homerus. quæ mirus mirans æmulus Virgilius, sex prioribus libris Odysseam, posterioribus reliquis Iliadem mirandum sane in modum secutus est. Lingua illa hæc est, quæ erat eiusmodi (vt ex oratione pro Archia poeta optimè eruitur) Romani eloquij parentis ætate; cuius est multis vsitata locis hoc tempore latina. Lingua illa hæc est; quæ ceteris quibusquibus præstat; sed in primis vsu, atque ornatu. Lingua illa hæc est; cuius præceptori æquè numquam possit opera rependi. Lingua illa hæc est, cuius egomet, egomet, inquam, helluo doctorum penuriâ, atque incommodis quàm multæ, quàm multæ mihi noctes euigilandæ fuerunt; quàm gelidæ, quàm

gelidæ perpaucarum horarum quieti defatigata
membra tradebam! quantum erat præuisum emo-
lumentum, quanto capiebar suauitatis sensu! Lin-
gua illa hæc est, quam indefessus, studijsque flo-
rentissimus Ioachimus Fortius Ringelbergius An-
doserpianus, ætate, & amicitia coniunctus cum
viris consummatissimis in litteris transalpinorum
finium in excultissimis suis opusculis ἐγκυκλοπαι-
δεία, nempe, omnium disciplinarum congeries, vel
magis ad verbum, orbis doctrinæ appellatis, af-
firmare non dubitat, vix à se eruditum illum dici,
qui tam bonæ frugi non teneat linguam, eamque
ob caussam suis Græca elementa inseruit. Lingua
illa hæc est, cuius, & præsidio, & auctoritate,
honorificentissimos Loyolenses Patres, Camero-
tam Græcarum, Latinarumque litterarum in-
stauratorem; Proficium insigne eruditionis prom-
ptuarium; Guinisium inuentis, scriptura, nito-
re æquipondium; Ianuarium clarissima antiqui-
tatis penetralia; Donatum litteratissimis littera-
tiorum trutinam, nostræq. memoriæ Latinè va-
ticinantium grauitate Maronem; Angelum Gal-
lutium, dicendi venerum Apellem, linguarum,
artium, scientiarum, ingeniorumque Phœnicem
viuacissimum: ceterasque, (nam decet alumnum
celeberrimos suos grati animi ergo cum laude
recensere doctores), ceterasque, inquam, apes
Græciæ, Latijque florum sagacissimas, omnium
excellentissimi singulares magnificentius arbi-
trantur viros. Quænam lingua Angelum Poli-
tianum, seuerissimum vtriusque linguæ censorem,
eli-

elimauit? litteraria Græca. quænam Gulieln
Budæum sui temporis scriptorum Liuium e
nauit? litteraria Græca. quænam Scaliger
inexorabilem Mercurialium vatum Rhadar
thum expoliuit? litteraria Græca. quæn
Paullum Manutium Latinarum epistolarum
scium consummauit? litteraria Græca. qua
Henricum illum Græcorum, Græcolatino
que grammaticorum criticum, mimum, &
tomimum insigniuit? litteraria Græca. qua
Tacitanum Lipsium acutissimum nostri litt
totum sæculi Aristarchum illustrauit? litte
Græca. quænam Marcum Antonium Mur
huiusce ætatis Tullium locupletauit? littera
Græca. quænam nos denique lingua ex inn
rabilibus Latinorum salebris eripuit, illorur
in barathra sexcenta ruituris accurrit? litte
Græca. Itaque prolatis statuendum, doct
virum litterariæ Græcæ linguæ expertem,
quam auem sine plumis, tamquam cæcum
duce, tamquam nauem sine remis, tamqu
poetam sine figmentis, tamquam dialecticu
ne formulis, tamquam astronomum sine spl
tamquam astrologum sine signis, tamquam
ficum sine corporibus, tamquam metaphy
sine re, tamquam Theologum sine pietate
omnia tamquam corpus sine anima esse, a
haberi. Tu solus, ceteris quibuscumque
allatis, mihi testis esto totius explanator i
Tusce Accursi. quoties enim tu litterariæ
cæ linguæ indigentia, atque inscientia in ip

ce caligas? nonne tu maximè ex eo sub Elij Antonij Nebrissensis, Hispaniarum ornamenti, de litteris bene meriti, eius tamen præclari sermonis dumtaxat delibantis, tanto tuo dedecore sub censorium stylum deuenisti? Quàm festinus, ò nostrorum sagax degustator, vitam nisi cum morte commutasset, sic planè rem habere fateretur! Quamobrem benigno litterariæ Græcæ linguæ munere, & doctiores iuris consulti, & probatiores magistri, & facundiores oratores, & cautiores medici, & spectabiliores litterati, & certiores ceteri redduntur. O linguam terque, quaterque fortunatam! tuo enim, tuo enim, inquam, merito, & tam multa, & tam multis digna laudibus magnificè, veraciter, ac prouidè recensentur, recensaque suauissimè cantantur. tu illa doctissimorum hominum assensu speciosa, inuento, experientia suauis, compositione felix, deriuatione diues, vsu necessaria, antiquitate nobilis, vi præpotens: quid plura? tu vitali ex Cruce, tu Constantino ex principe, tu ex Apostolicis concionibus, tu ex Græcis Patribus Sancta, vel enim potiùs Sacrosancta. Tuas ergo persequi laudes ita foret, ac si ad Græcum, atque vnicum tuum aspiraretur Pindarum, aut vitreo mari Dædali opera imponeretur nomen. quin priùs arena litorum, pisces maris, terræ frondes, volucres aeris, coctiones ignis, cæli stellæ numerarentur. ita tu intermorieris, quum fulgentissimus Sol suis inauratis radijs non ampliùs diem mortalibus peperit. quum candidior

Luna inargentatis suis splendoribus atrae obscurae noctis tenebras collustrare desiciet: quum splendidissimorum stellantis caeli luminum excelsa erit praepedita in perpetuum ostentatio: quum multimodis, blandulisque vocularum lenociniis garrire versicolores aviculae erunt vetitae: quum in se receptas voces referre imitatrix echo non valuerit: quum antiquiore orbati turturis sociae nullas permanarint ad aures querimoniae: tum demum, o decora, o frugifera, o fatalis litteraria Graeca lingua intercides, quando genitrices causae suos effectus gignere prohibebuntur. Hem, auditor ingenue, tantam ad tantarum huius linguae proferendam virtutum molem non vtique aliud desiderandum videtur, docto credas, quam diuinum ingenium, mira dispositio, validiora argumenta, grauiores sententiae, selecti colores, felix memoria, vox clara, victrix eloquentia, [illegible] pronunciatio suauis, gestus elegans caelestis Polymniae: vita enim summa huius linguae gloria explicaretur, explicata excoleretur, exculta persuaderetur, persuasa degustaretur, degustata exoptaretur, exoptata denique perdisceretur. Reliquum est, studiosissime, vt etiam opinor, litterariae Graecae linguae laudum spectator, vt tam multis, tantisque huius linguae praeconiis celebratis, nec paucis breuitatis a me consulente sparsim praetermissis, omnem ad foro vtendũ, vt aiunt, moueas lapidem. Itaque te virum litterarũ amantissimum Ciceronis in praefatione Officiorum primo, vt Graeca Latinis adiungas, ego cohortatus exem-

plo,

plo, iam affluentibus aquis lætificatis agris, satis mihi equidem fecero, si nostri disticho discipuli fluidos sic tandem aliquando occludam riuulos:

Dum licet, ac tacitos festinus transigis annos,
Disce: dies fugiunt more fugacis aquæ.

PERCVRRENDA:

τὸ προτρεπτικὸν adhortationem. ἐγκυκλοπαιδεία orbis doctrinæ. παραλογισμοὶ captiones. ἀδύνατον impossibile.

Nostra interpretandi ratio, in oculis late lector, aliâs ad verbum videas, aliâs per paraphrasim peritiorum more, doctissimorum suasu.

Ceterùm rectè scribendi scientiam in primis Aldinam legimus.

ΠΛΕΥΣΤΕΟΝ ΚΩΠΑΙΣ NAVIGANDV

ΗΣ ΧΕΛΩΝΗ ERAS TESTVDO

ΕΙΣ ΑΕΤΟΣ ES AQVILA.

LAVS DEO, EIVSQ.

SEMPER, HON

ET GLORIA.

ANGELI BVRCHIONII ROMANI, FLORENTIA ORIVNDI

Ad maximè frugiferum Græcæ linguæ amorem excitandum.

Culmina quis voleris properabit ad alta Pelasgũ?
Angelicæ quisquis carpserit artis iter.
Monstriferis raptum sinubus ambagibus antri
Angelica eripient fila regenda manu.
Quum dubiæ Sphingis torqueant ænigmata curis,
Angelici Oedipodos dulce leuamen erit.

HY-

HYMNV

QVEM TERRA,PONTV

PER

ANGELVM BVRCHI

ROMANVM

FLORENTIA ORIVN

More propter ſonum rhythmi

redditus.

ON γῆ, αἰθὴρ, καὶ θάλαττα
Τιμῶντ', ἀρῶνται, ὅττονται,
Τριπλοῦν τὸν ὄγκον ἔποντα
Μαρίας κλεῖθρον ἤνεγκεν.

Ὠι μήνη, ἥλιος, ἅπαντα
Ἀνὰ χρόνους λατρεύουσιν,
Τοῦ πλήρη πόλυ χάριτος
Κόρης σπλάγχνα κομίζουσιν.

Μακάρη μήτηρ χάριτι,
Τεχνίτης ἧς ὑπέρτερος
Δρακὶ κόσμον κρατάμενος
Γαστρὸς κισίδι κέκλεισται.

Μακάρη πόλυ μιόυσιν,
Πνοῆς ἁγίας ἔυφρορος,
Πεποθημένος ἔθνεσιν
Παρὰ ἧς γάστρης κέχυται.

Εὐκλία σοί γε, δέσποτα,
Παρθένου ὃς γεγέννησαι,
Πατρὶ, χ᾽ ὁσίῳ πνεύματι
Ἀνὰ αἰῶν᾽ ἀΐδιον. Ἀμήν.

ACADEMICI FILELI

EX ANGELI BVRCHIONII

FLORENTIA ORIV

Græca Linguæ Doctoris celeberrimi

QVondam purpurei decus immo
Bembus, & Hadriaci gl
Lascarim vt audiret, Siculis se cont
Vulgantem longa dogmata Græca
Quas te auditurus, quas non penetraſſ
Dogmata pandentem tramite Gra
Iuissem comes ipse viri, terraque, m
Velletque Herculeas transiluiſſe
Nobilis ò gentes Arni, ò gens alta
Angelus est dignus marmore perp

ALITER LEGENDA.

ENIM verò, haud inside lector, & imprimendi ars, & aliena importunitas præcipitandæ editionis scriptorum corrigendi expectationis caussa postremam manum auferunt operibus, errorumque sunt matres. Quamobrem, quum intacta relinquere perperam impressa dedeceat, ad hunc modum releges.

In titulo nostri carminis Italici. lingua pro lengua.

Pag. 3. postremo versu. atio pro Latrio.

Pag. 4. v. 25. purpuratorum pro purpureatorum. 26. monte pro mente. 31. partus pro pattus.

Pag. 5. v. 4. Zabarellæ pro Zabbarellæ.

Pag. 9. v. 1. & 2. Sappho pro Sapho.

Pag. 10. v. 8. si ferè Græcorum volumina vniuersa pro. si vniuersa Græcorum volumina.

Pag. 14. v. postremo. vir hortatur. pro ipse loquitur.

Pag. 15. v. 1. absolutissimum, perspicacissimūque pro absolutissimus, perspicacissimusque. 3. ait versificans pro. idem ipse versificat. 21. cùm pro quum. 26. ipse loquitur. pro vir hortatur.

Pag. 16. v. 14. 15. & 16. Græc
latiua, quàm propria nominati
Græcis tam appellatiuis, quàm pr
natur vocibus. 28. Sappho pro Sa
lectanti Orpheo. pro admirando
stremo- Musæ pro illæ.

Pag. 17. v. 14. comœdiam p
am. 16. quæ pro quid. 22. &
insulso invisus Bauio modulatur g
proinde summa quidem iniuria in
Bauio modulatur. postremo. eman
riuante.

Pag. 18. v. 3. ἔθρασαν 25. qua
cælestis est veteribus concentus.
giarius. pro. quandoquidem pri

Pag. 19. v. 7. Iccirco. pro. Quic
quoniam. pro. Verum ex innum
afferamus exempla.

Pag. 20. v. 4. & 5. quid plur
quid te morer exemplis, candic
altius enim æquo opus tumescere
enim tumesceret altius æquo. 24
ratum. 25. Ρηῖδίη, priore iota
ctis notato, posteriore acuto.

Pag. 21. v. 24. & 25. moderat
ex breuissimis, facillimis, artif
Græcæ linguæ Primordiis. pro. m

cillimaque suscipiatur iniungenda meo marti. 26. diuturnius sanè, quàm. pro. amplius.

Pag. 22. v. vlt. inter (fuerunt), & (Cur) interponenda hæc. Opponenti denique obliuionem dandum id responsi: nostræ docendi methodi beneficio memoriam iuuari, firmari, atque ali multorum experiētiam cōprobasse.

Pag. 23. v. 9. eam pro eas.

Pag. 24. v. 18. quæ sic est à me ad verbum reddita. pro. quam ipsemet ad verbum reddi di. v. 19. Pulchrum pro Pulhrum.

Pag. 25. v. 14. & 15. Regēpro reē. 17. τοῦτῳ datiuus. 27. Ista pro Ita sed in quibusdam tantummodo codicibus. Nos enim inter vel ipsa præla quidquid per tempus licuit, expurgauimus.

Pag. 26. v. 17. ac 18. Homerus decantauit. pro. decantauit Homerus. 28. cuius caussa, quum essem illius egomet. pro. cuius egomet. 29 heluo pro helluo.

Pag. 27. v. 4. quæ tam bonæ frugi quum sit, indefessus. pro. quam indefessus. 12. qui eam non teneat pro: qui tam bonæ frugi non teneat linguam 22. Maronem grauitate. pro grauitate Maronem. 23. 24. & 25. atq; vnicum linguarum, artium, scientiarum, ingeniorū Phœnicem. pro. linguarum, artium, scientiarum, in-

genio-

geniorumq; Phœnicem viuacissimum.28. peritissimas pro sagacissimas.

Pag.28.v. 22.figmentis pro figmentis.

Pag.29.v. 1,Æ lii pro Elii. 3. 4.& 5. meriti (eius tamen præclari sermonis dumtaxat delibantis) censorium stylum tanto tuo dedecore. pro. meriti,eius tamen præclari sermonis dumtaxat delibantis, tanto tuo dedecore sub censorium stylum.25. & 26. Pindarum aspirarē.pro. aspiraretur Pindarum,aut vitreo mari Dædali opera imponeretur nomen.

Pag.30,v.22.degustata pro degustatn. 30. primi pro primo.

Pag.32.In prima voce. o micròn pro o mega.Hymni quincti versus primæ voci in non nullis codicibus est iota par ceteris pro breuiore. Octauus prima littera imminutus, idest, grandiore Kappa, in nonnullis legitur voluminibus. In aliquot libris vltimi versus secunda vox destituitur apostropho. In titulo carminis:Quondam, &c. PH pro F legito.In decasticho Græco κνείτων. In multis. Poetæ pro Pœtæ. odes tituli. In ode plerorumque codicum. vigentem pro vigentem.

Carminis De duo Leoni, ehe pro che.

Demum quidquid aliud irrepsit, amice lector, vt puncta, & paginarum requisitiones, purgatum velim, teque ad eiusmodi paratum doctrinam auream. Vale

336

ANGELO BVRCHIONI
ROMANO,
DI NATION FIORENTINO
A chi diffida poter'apprender' ageuolmente
in breue la lengua Greca.

SEMBRA immens'Oceano
La gran fauella Achiua?
Tosto pauenti à l'ondeggiare insano
Sù l'orgogliosa riua?
Prendi, prend' il sentiero
D' Angelico nocchiero;
Che vedrai l'ampia Teti
L'onde cangiare in riui angusti, e queti.

Vedasi al fine vn sonetto d'vn de'nostri allieui.

IDEM A PHILOMVSIO ACADEMICO, Angeli Burchionii Romani, Florentia oriundi, Græcæ linguæ prælegentium præstantissimi alumno Græcis totidem versibus decantatum.

Ὁ Σβείας τὸ πάλαι βυλῆς ὁ ἀκήειος ὦρα

Βέμβος, κ' Ἀδριακῆ εὖγμ' ὕπατον πόλιος·

Λάσκαρειν ὡς ἄλβοι Σικανοῖς ἠφόρμετο κάρας,

Μακρὸν ἀκέσματα τὸν δόντα τὰ Ῥώμα πάτον·

Τεῦ ἀκοῶν τίνας, τίνας μὴ οἴσεις κάρας,

Βαιὸν ἀκέσματα τὸν φῶντα τὰ Ῥώμα πλέον;

Ἄνδρα γάρ τε, καὶ ἄλμην παραπεπόμπω ἐγώθην,

Χρήστειάθ' Ἡρακλεῖον παραδραμέσθαι κλίμα·

Γνωρίμε Ἄρεως γόνη, γόνητ' ὀφρύοντα Κυρίτον,

Ἀγγέλῳ ἐνδελεχὴς μάρμαρος ἦκε γάμην.

L'istess-

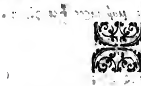
L' istesso in sonetto ridotto da l'Academico Bramoso, vno de gli vditori del Sig. Angelo Burchioni Romano, di nation Fiorentino, lettor di lingua Greca singolare.

DE' duo Leoni 'l porporin decoro
Già stese il piè à le Trinacrie spiagge
Per dar opra di Lascaro à le sagge
Grechè dottrine, inuer lungo lauoro.

Qual pendice varcato, vn tal tesoro
Per fruir, non harrebbe, e trà seluagge,
E domestiche genti, da chi tragge
L'istesso in breue al Tebro, Agelo d'oro?

O quant'io lieto, e la gran madre, e l'onda
Solcato haurei col Bembo oltre le parti,
Oue d'Ercole à segni 'l golfo inonda.

Angelo, ò tù, che di Quirin ne l'arti
Fioristi, e d'Arno ò tù pregiata sponda,
Non di perpetuo marmo hor degno parti?

Del

DEL FISSO ACADEMICO, discepolo del Sig. Angelo Burchioni Romano, di nation Fiorentino, lettor di lingua Greca dottissimo, speditissimo, ed ingegnosissimo.

LA Grecia, eccelso ingegno
Angelo, à te comparte
De le Palladie glorie unico segno.
Ne la città di Marte
Fuor del fiume Leteo
Traggi 'l sermone Acheo.
Tosco, e Quirin decoro
Orni Romulea fronda, orni Etrusco oro;
Quindi al Toscano, ed al Latino regno
Conceda Atene 'l suo bel nome degno:
Ed ambo hor sian, già seggi Martiali,
Nuoue Ateni superbe, & immortali.

DE L'INTREPIDO ACADEMICO, discepolo del Sig. Angelo Burchioni Romano.

GIV' altiero 'l funesto Melantone
Co'detti indegni, e pien d'isconce asprezze,
Fama inuolando à le Romane altezze,
Facendone souente ancor tenzone.

Niun, dicea, d'Atene 'l bel sermone
De la gente Romana (isquisitezze
D'ogni foggia d'insolite grandezze)
Saprà giammai à nobil paragone.

Onde, che nasca trà Romana gente,
Disse 'l gran Padre de'fiammanti cori,
Chi cotai detti mostrar vaglia vn niente.

Ad Angelo si fan gli alti fauori.
In guisa che dir lice: veramente
Angel ben merta, ò Roma, grandi honori.

De

DEL SIG. MICHEL'ANGELO SAMMARVCO,

Discepolo del Sig. Angelo Burchioni Romano, di nation Fiorentino, della lingua Greca per il nuouo, & isperimentato modo breue, e facile d'insegnarne riparator merauiglioso.

DA inuidia mosso armò campo guerriero
Già contro Grecia il formidabil Serse,
E solcò l'onda in maestrie diuerse,
Di vele empiendo 'l tempestoso impero.

Co'l ferro folgorando sdegno altero,
L'Argoliche magion furon disperse,
E gli archiui rapì co'l'armi Perse,
D'ogni scritto priuando il regno intero.

Fora l'Argiuo eloquio indi mortale,
Quando, Etna fulminando, cadde al fondo,
S'altrond'ei non restaua trionfale.

Giacea sepolto anco in oblio profondo,
Se tu messaggio del seggio immortale
Nollo rendeui, Angelo, in briue al mondo.

AN-

ANGELI BVRCHIONII ROMANI, FLORENTIA ORIVNDI,

Trium linguarum Doctoris, Oratoris, & Poetæ, Græcam linguam docentium facilè principis perattentus auditor Academicus Indefessus,

ANgeli doctos Erato labores,
Et triplex linguæ decus, aureumque
Flumen, & sacri peramica montis
Culmina differ.

Longus hic esset labor, & perennis,
Faucibus vox deficeret, fidesque
Redderent nullos nimis incitatæ
Pollicis ictus.

Vnicam nostro celebrare cantu
Atticæ miram methodum loquelæ,
Diua, nunc solùm satis: illa limes
Carminis esto.

Quot-

Quotquot Argiuas resonare voces
Edocent passim populos, hic vnus
Angelus præstat, veluti minora
Sidera Titan.

Ceteri longos iniere cursus:
Recta non illis via nota: solus
Angelus cunctis breuioris index
Callis, & auctor.

Vnde certatim iuuenes, senesque,
Quosque terrebat salebrosus error,
Quosque tardabat grauius periclum,
Allicit vnus.

Ille quos Græcè semel erudiuit,
Ante suprema capientur vrna,
Quàm breuis pulset, capiatue cæca
Lapsio mentis.

Io, dum floret Stagirita, quantum
Gaudium Regi tetigit Philippo
Pectus, vt terras domitura nata est
Maxima proles.

Io sed quanto mihi, te docente,
Maius, & quanto mihi te canenti
Maius attingit, penetrat, repletque,
Angele, pectus.

Tot tibi, tanta, & patriam, genusque,
Sedem & VRBANIS apibus vigentem
Gratulor, quantùm tolerare firma
Gaudia possint.

Hìc sedens Tuscus patria: remotis
Auget & linguis veterum Quirites;
Estque Mecoenas hominum sequentum
Ritè Camenas.

Non ne iam nouit, stabilique florens
Sede te firmat patria euocatum?
Te ne praetentet magis, ac fruatur
Extera pubes?

Eia Athenarum decor, atque lampas,
Firmiter (spirat mihi verba Phoebus)
Hìc tibi primam merito cathedram
Cerno parandam.

